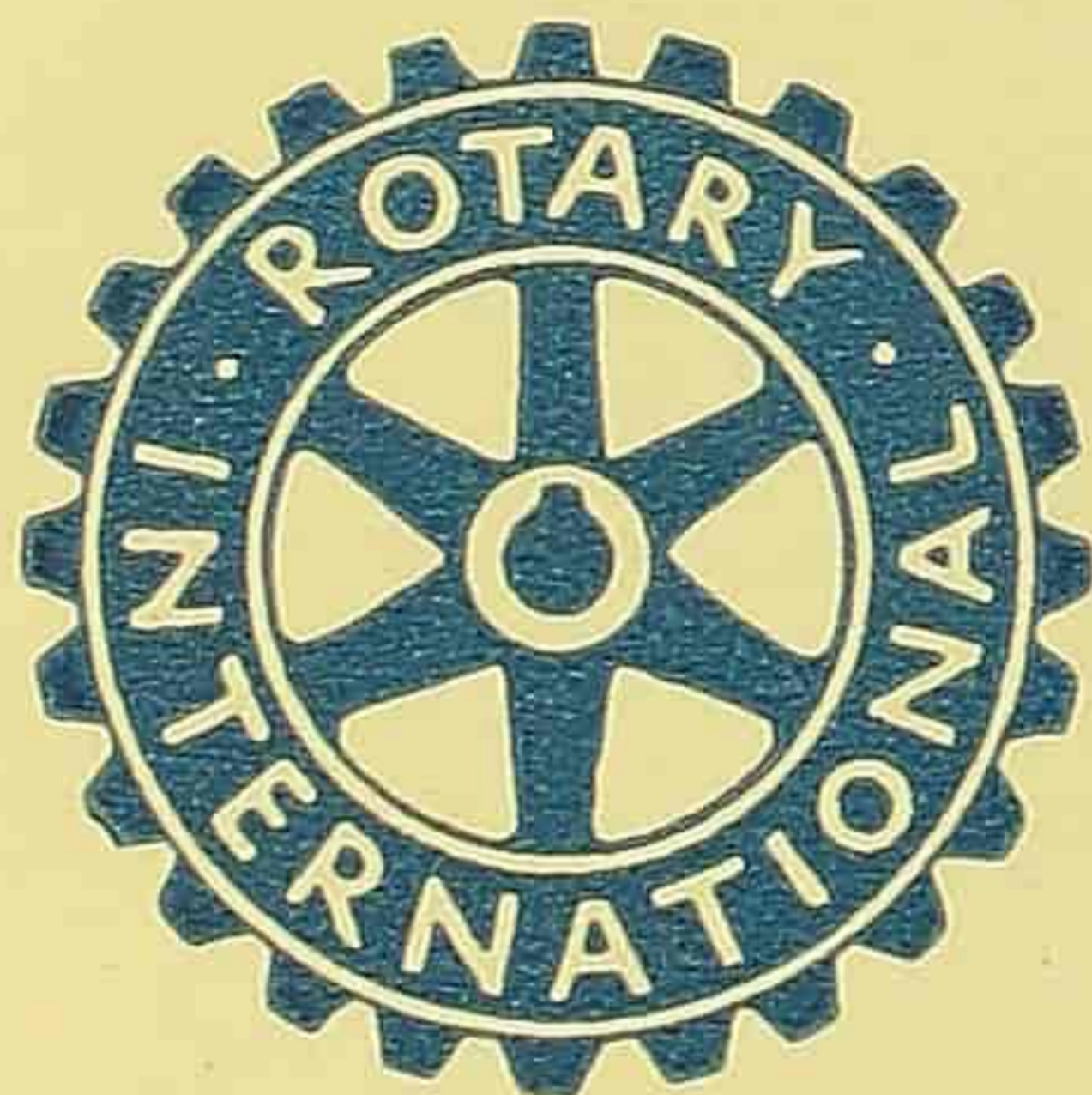

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU.

JUGOSLAVENSKI ROTAR

ZAGREB

JANUAR

1940

S A D R Ź A J:

† EDO MARKOVIĆ

SEDMO MJESEČNO PISMO GUVERNERA

RIO — DOMAĆIN ROTARA. Pretsjednik R. I. Walter D. Head

NEDJELJA ISPUNJAVANJA ROTARSKIH ZADATAKA. Allen Oliver

NEŠTO O UPRAVNOM SUDU U ZAGREBU. Dr Milovan Zoričić

POLOŽAJ OPŠTINSKIH ŠTEDIONICA POSLE DONOŠENJA URED-

BE O IZMENI UREDBE O OPŠTINSKIM ŠTEDIONICAMA.

Vjekoslav Karlavaris

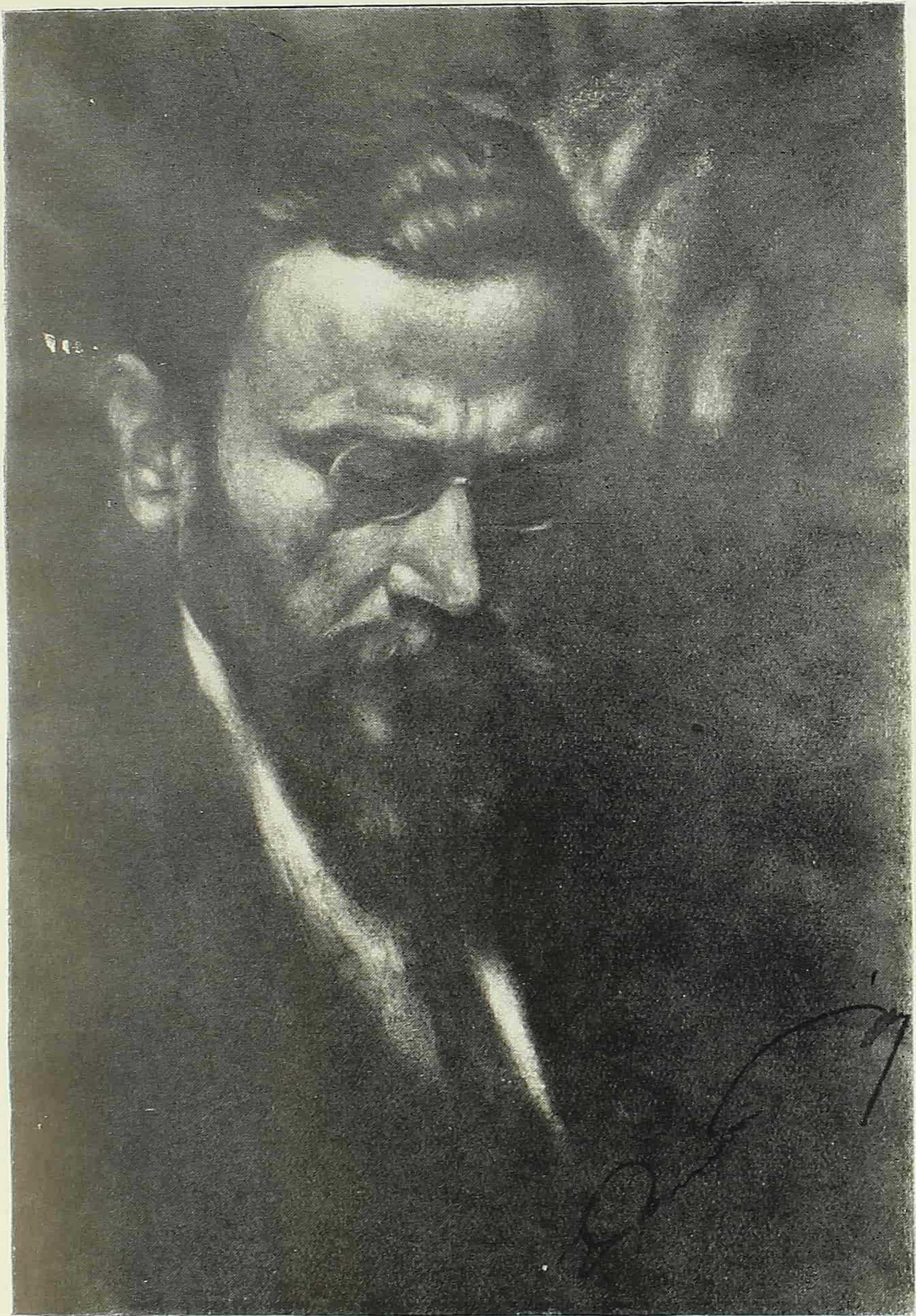
ZNAČENJE I POTREBE DUBROVAČKE LUKE. Živko Vekarić

NAŠ POKOJNIK

MEDKLUBSKI SESTANEK V CELJU

IZ NAŠEGA DISTRIKTA:

Promjene u članstvu — Rotarske radosti i žalosti — Rad naših klubova — Prisustvovanje na klupskim sastancima — Gdje odsjedaju i gdje se sastaju Rotari — Iz rotarske privrede.

† EDO MARKOVIĆ

JUGOSLAVENSKI ROTAR

GODINA VII

15. I. 1940.

BROJ 7

UREDNIK: ING. RADOVAN ALAUPOVIĆ, GUVERNER 77. DISTR.,
ZAGREB, GJORGJIĆEVA ULICA BR. 9, TELEFON 60-72

IZLAZI SVAKOG 15-OG U MJE-
SECU — CIJENA GODIŠNJE
DINARA 144 — BROJ DIN 12

† EDO MARKOVIĆ

Baš uoči velikih Božićnih blagdana, u predvečerje praznika mira i ljubavi, radosti i veselja; na izmaku stare godine, a na pomolu mladoga ljeta, uz koje se vežu najljepše želje i najmilije nade — na tragičan i rijetko zapamćen način, na pragu svoga stana, a na oči svoje porodice pao je mrtav Edo Marković u mračnom, maglovitom i sivom decembarskom jutru, on, koji je kroz cio život nosio vedro raspoloženje i tvrdvu vjeru u pobjedu istine i pravde, u pobjedu svih velikih narodnih i ljudskih ideala.

Ta tragična i iznenadna smrt duboko je potresla sve prave prijatelje narodnoga napretka, rada, reda i mira u našoj mladoj državi. A najdublje je odjeknula bolom i tugom u srcima svih rotara našega distrikta, pa i širom cijeloga rotarskoga svijeta koji je dobro znao šta je za rotarstvo značio rad i oduševljenje Ede Markovića, koji je bio iskreni i beskompromisni nacionalni radnik gotovo na svim poljima javnoga i privrednoga rada, ne po diktatima političkih i partijskih želja i osnova nego u duhu i po zakonu najvećih umova našega naroda. I patio je i trpio kao svaki veliki duh koji voli istinu, traži istinu i govori istinu. Bio je Slaven, bio je čovjek.

Edo Marković je među prvim i najodličnijim osnivačima rotarstva u našoj kraljevini. On je bio prvi pretsjednik rotarskog kluba u Zagrebu, prvi guverner našega distrikta. On je ne samo propagator rotarske misli, on je ideolog rotarstva. U prvom svom govoru kao pretsjednik R. K. u Zagrebu iznio je svoje duboke misli o rotarstvu, kojima se nema niti šta dodati niti oduzeti.

Sretan je i zadovoljan što se je u našoj sredini ostvarila ideja da etiku strgne s visokoga pijedestala i da je stavi u službu svagdašnjega života ne kao cilj nego kao sredstvo razvitka ljudskoga društva, i što se sastaju na zajednički zbor, sjedinjeni i ujedinjeni u jednoj plemenitoj misli i želji, dobri ljudi koji će biti vazda spremni da podrede svoj manji interes tuđem većem, da zapostave sitne egoizme općoj koristi; koji od Rotarstva ne očekuju vezu radi sebe; ljudi koji mogu i hoće da služe u savezu dobrih službenika čitava svijeta.

»Naš će skup tražiti i nastojati da nađe svoj put u radu i služanju. Njegova će najplemenitija težnja biti da, posvećujući svoj rad u svojem uskom krugu našega dragog Zagreba, pridonese što više općoj stvari. Povezani s našom braćom u otadžbini koja su zasada samo ograničena na našega blizanca brata u Beogradu, a oslonjeni na međunarodno rotarstvo, mi ćemo visoko držati stijeg naše misli i služiti dobru — bez nagrade, bez slave!

Pored naša dva glavna grada zapaljena su ognjišta misli i programa rotarstva u mnogim našim gradovima. I gori na njima plamen bratstvu i ljubavi, služi se iskreno, požrtvovno i predano svojoj braći, svojim bližnjima, svojim gradovima, zemlji i čovječanstvu.

Zar si mogao, dragi naš i neprežaljeni brate, podići sebi za života trajniji i ljepši spomenik? A tvoja braća rotari čuvaće Ti u dubljini srca i duše trajnu i harnu uspomenu i obećajemo Ti da ćemo svi kao jedan i jedan kao svi držati visoko zastavu naše misli i služiti dobru — bez nagrade i slave.

Ing. Radovan Alaupović

SEDMO MJESEČNO PISMO

Dragi brate pretsjedniče.

Dragi brate tajniče,

Draga braćo rotari,

ulazimo pomalo u novu godinu 1940 s vrlo različitim i promjenljivim osjećajima, mnogi i sa crnim slutnjama u srcu. Bruje sa svih strana čudnovati glasovi: jedni nam se umiljavaju, drugi nas mame na svoju stranu, treći nam prijete. I mnoge obuzima strah i zebnja, gube pouzdanje u se i u snagu svoje države i svoga naroda. Težak je i neoprostiv grijeh ubijati u narodu dobru volju, tvrdu vjeru i nepokolebljivu nadu u opstanak, slobodu i budućnost narodnu. I širenje takovih glasova velik je grijeh. Svako je uglavnom kovač svoje sreće. I narod je kovač svoje sudbine, i propast narodna izvire ponajviše iz naroda sama. Jao onome koji čeka milost, pomoć i sretnije dane od tudjina, pa gradio mu se on ne znam kakovim prijateljem. »Tudja ljubav ljubi svoga«. U ova doista mutna i strašiva vremena treba da sva srca zagrije plamen žarke ljubavi koja se ne plaši nikakvih žrtava, koja pregara sve, odriče se svega u času kad se brani ognjište i prag rodjeni, zemlja svoja i grobovi starih svojih, da ih ne gazi noga tudjinska i dušmanska.

Ako ikada, danas se otvara široko i veliko polje da i mi rotari čitavoga svijeta pokažemo, kako naši rotarski ideali, naše težnje i osnove, želje i namjere nisu samo pusta riječ nego da je naš život i rad u punom smislu služenje. Služimo svome bližnjemu. Njegove potrebe, muke i stradanja osjećamo kao svoje rodjene. Savjetujemo i pomažemo nevoljne, pridižemo i jačamo gdje krila malakšu i volja klone. Iako narode i države rastavljaju daleki prostori i utvrđene granice, u službi dobru, plemenitosti, čestitosti i milosrdju nema medja ni granica.

Pada mi na pamet krasna pjesma našega brata rotara Hermana Burte iz Basela koju je ispjevao 1931 godine. Bog neka blagoslovi rotarsko kolo i sve koji mu služe! U današnjoj buci i štropotanju mašina i aparata ipak je najnježniji i najosjetljiviji aparat naše srce. Ono u grudima dobrih ljudi potiče vječno na službu čistoj ljubavi, pridiže krila, daje snage i jakosti, oduševljenja i nutarnjeg zadovoljstva svima onim izabranim kojima je život služenje. Nije kletva ni osuda milosrdnoga Boga da se u znoju lica svoga jede hljeb svakidašnji. Iz toga znoja niče istom prava radost, niče mir na zemlji. Savijesno vršenje svih onih dužnosti

koje donosi svaki dan, najvažniji je poziv, rekao je pjesnik Goethe. Svako ima da obradjuje njivu koju mu je Usud dosudio. U tome i jest jedno veliko prokletstvo sadašnjice, što su se isprepleli i zamrsili putovi raznih sebičnih želja i prohtjeva, sile i pravde, jakoga i nejakoga, velikog i malog, i što je svijet pun bolesnih ambicija pojedinaca i onih koji drže u rukama sudbinu naroda. A glas je i Božji i ljudski: sjedinite se u jednoj plemenitoj želji, prosijecajte i uravnavajte put sreći, miru i blagostanju čitava roda ljudskoga.

Upravimo i mi, braćo Rotari, iz ove teške magle pogled i oči k svijetlu i ljubavi. Ne može biti daleko dan kad će bijes i sila smalaksati, kad će prokletstvo nad rodom ljudskim utrnuti. Mi moramo baštinu svojih starih očuvati i predati je u ruke mladim našima. Mi nismo nikome ništa uzeli ni oteli. Mi ništa tuđe ne tražimo. Ali kad se brani prag svoj i gnijezdo djedovsko, i malena ptica promeće se u ognjenog andjela s oštrim mačem. Mali pastir David ubio je Goliata. Čega da se plašimo?

Sunce jača i svaki dan je svjetlije i dulje nas grije. Nadvladalo je zle i mračne sile. Iz daleka nam se smije pramaljeće. Nosi nam toplije dane, miris i cvat. I spas!

Blagoslovi Bože, rotarsko kolo. Daj snage i istrajnosti svima koji mu služe. Rastjeraj mutne i crne oblake, izvedi nam opet na vedro nebo sunce ljubavi, bratstva i mira među narodima. Ali daj nam i snage da se opremo zlu.

1 P o l a g o d i n e n a š e g a r a d a .

Pod teškim uslovima za sve naše rotarske klubove otpočela je godina 1939/40. Opet je u našoj Europi buknuo rat, i to baš u vrijeme kada se svi naši klubovi iza ferija spremaju da se u punom jeku ponovno late rada i razviju svoje djelovanje. Istina, našu zemlju nije zasada, hvala Bogu, zahvatio strašni ratni plamen, ali uza sve to osjećamo i mi na svojim leđima svu težinu, gorčinu i opasnost svjetskih događaja koji nas okružuju. U prvom redu osjećaju to i svi članovi naših rotarskih klubova. Pa kada sve to držim pred očima i na pameti, moram otvoreno i s mnogo ponosa ustvrditi, da naši klubovi, u punoj mjeri svijesni svoje rotarske dužnosti, baš u ova teška vremena održavaju naš distrikt svojim časnim požrtvovnim radom, svojom čistom odaošću i privrženošću na onoj visini, na kojoj se je nalazio i u mirna, normalna vremena.

Samo bih jedno pripomenuo, a to je nutarnja ekstenzija u klubovima. Mi smo u ovom polugodištu više članova izgubili nego što smo ih dobili i u klub primili. To nije nimalo utješljiva po-

java. Mi nesmijemo zastati ni sustati na tom poslu. Trebaju nam nove snage. Dužnost je svakom klubu da u ovom pravcu poradi, koliko mu je to u vlasti i mogućnosti, pa je doista i sveta dužnost sviiju nas nastojati da svoje redove proširimo i obogatimo novim članovima.

Ne smetnimo nikad s uma i s pameti onu:

Rast' ich ,so rost' ich ...

Ko ne napreduje, nazaduje. Na odmoru nas lasno stane hvatati drijem, a drijem mami san. Nesmijemo da nas san prevvari. Zublje naše valja da vazda gore i svijetle, i vazda da smo spremni vršiti svoje dužnosti i zavjete.

Nedjeljni izvještaji, izvještaji o radu i posjeti klubova izvor su iz kojega guverner crpe gradju da sebi stvori sliku o pojedinim klubovima.

Osobito me veseli što mogu istaći da u našim klubovima prevladjuje zdrav duh i život. U sve četiri faze rotarskoga služenja, poglavito u prve tri, puno je uradjeno. Molim sve pretsjednike da i nadalje obavljaju svoju službu s dojakošnjim požrtvovanjem i predanošću. Vi ste duše klubova. Na vama je da u klubovima vlada harmonični sklad, plemenito natjecanje u plemenitom radu.

Upravite, i u još većoj mjeri nego dosada, sav vaš rad i nastojanje u tom pravcu da svi rotari pravo i duboko shvate duh rotarski pa da svaki klub u našem distriktu bude doista klub rada i stvaranja.

S ovim željama i nadama zahvaljujem svima klupskim časnicima kao i vama, braćo rotari, za iskrenu i toplu saradnju u ovoj polovini rotarske godlne.

2 Nedjelja rotarske smotre

Na dan 23 februara slavi naša rotarska organizacija 35 godišnji jubilej. Naš pretsjednik Walter Head rasposlao je i uputio je, u vezi s tom proslavom, ovaj apel:

Ostaje još zapravo samo malo vremena za pripremu ovoga naročito važnog događaja u povijesti rotarstva. Odbor za rotarsku smotru kod R. I. pružio je već nekoliko vrlo dobrih prijedloga, kako da rotari i Rotary-klubovi sudjeluju na toj nedjelji od 18 do 24 II 1940, a taj će odbor i nadalje biti od pomoći, jer se ta nedjelja sve više približava.

Klubovi treba da shvate da je za tu smotru nuždan program koji treba da bude sastavljen već daleko prije smotre. Preporuča se stoga onim klubovima koji taj program još nisu sastavili, da

o njemu raspravljaju u najkraćem vremenu te da svaki klub sastavi tačan plan svoga rada. Nadam se da se taj program neće sastojati samo iz jednog govornika.

U srpnju 1939 rekao sam u vezi s tom nedjeljom: kao što svako poslovanje mora da jednom godišnje svidi svoj bilans; kao što svaki mornar u izvjesno vrijeme pregledava svoj kompas da se uvjeri, da li mu je dobar pravac vožnje, tako i Rotary mora jednom da stane da sastavi inventar i da se obazre na put kojim je došao. Evo i projektovana smotra je takova polazna točka za orientaciju.

Istina, ta će nedjelja biti sedmica orientacije, no biće i daleko više. Naša je iskrena želja da svaki klub na svijetu nastoji sa svim svojim mogućnostima i sposobnostima da učestvuje kod te smotre ,jer je taj događaj dvostruko važan. On označuje i 35-godišnjicu osnutka rotarstva. Rotarska nedjelja smotre je na kraju krajeva i predmet ličnih obaveza za svakoga pojedinog rotara. Osim smotre uspjeha u prošlosti te utvrđivanja pravca za što uspješnije djelovanje u budućnosti, mora ta nedjelja u neku ruku predstavljati i neku duševnu smotru. Što je dosada značio za mene Rotary? Kako je na mene djelovao ili me promijenio? Što mogu učiniti da pripomognem svojem klubu ,da postane moćan činilac u izvršivanju vrijednih djela?

Nadam se da će svaki rotar uvidjeti važnost rotarske smotre u njenoj pravoj veličini te da će radom na toj smotri sudjelovati, kako bi ona postala zaista najvažnijim događajem u povijesti rotarstva.«

3 Baš pravi rotarski čin

Naš klub u Petrovgradu, u istinski i duboko shvaćenom rotarskom duhu, prenio je u naš jezik rotarsku brošuru »O t v o r e n o p i s m o« i kao božićni dar razaslao svima klubovima. Topla hvala R. K. u Petrovgradu u ime čitavog našeg distrikta na ovom sjajnom rotarskom činu.

4 Pismo pretsjednika Waltera Heada našem distriktu

Pretsjednik Walter Head poslao mi je ovo pismo od 29 novembra 1939 god. iz Chicaga:

Upravo sam sa zanimanjem pregledao Vaš izvještaj za prvo polugodište, te mi je vrlo drago što mogu razabrati da ste bili u mogućnosti da posjetite 17 Rotary klubova u Vašem distriktu.

Naročito me veseli što sam doznao, da ste održali osam međugradskih sastanaka, jer ove vrste sastanci doprinose velike plodove u korist prijateljstva.

Mi se ozbiljno nadamo, da će svi Rotary-klubovi u Vašem distriktu moći da nastave svojim radom unatoč poteškoća, stvorenih ratom. — To izgleda, uostalom, i kod svijetu Rotary klubova na svijetu, pa i kod onih kojima su domovine u ratnom stanju.

Uvjeravajući Vas o našem dubokom uvažavanju Vašeg rada, ostajem s najboljim i srdačnim pozdravima.

5 *Krajnovičev dječji fond*

Rotary-klub Maribor na potsticaj svog agilnog člana rotara Stevana Krajnovića osnovao je već prije nekoliko godina fond za pomaganje siromašne djece iz naših pograničnih krajeva. — Ove godine za Božić podijeljeno je u osam osnovnih škola 100 garnitura zimskih odijela i cipela u vrijednosti od Din 70.000.—

Fotary klubu Maribor i njegovom vrijednom članu bratu Stevi duboka hvala.

U vezi s ovim i svi su naši klubovi prema svojoj mogućnosti pridonijeli svoj Božićni dar, a naponase ističemo subotički klub koji je u to ime pridonio prilikom svoga 500-tog sastanka lijep prilog u tu svrhu od Din 8.500.—

6 *Fond dra Branka Šenoe*

Da održi trajnu uspomenu na svoga vrijednoga i nikad ne-prežaljenog brata dra Branka Šenou, zagrebački Rotary-klub osnovao je pod njegovim imenom fond za pomaganje siromašnih djaka zagrebačke Umjetničke Akademije.

U taj fond na mjesto vijenca pokojnome Edi Markoviću položio sam u ime našeg distrikta Din 1.000.—

7 *Kandidatura pretsjednika R. I. za 1940/41.*

Obaviješten sam da je Rotary-klub Santos (Brazilija) u ime klubova 26, 27, 28 i 29 distrikta R. I. istakao kandidaturu rotara Armando de Arruda Pereira za pretsjednika R. I. za godinu 1940/41.

8 *Prisustvovanje na klubskim sastancima*

Prosječna frekvencija u mjesecu decebru 1939 u našem distriktu iznosila je 71,12%. — Najbolje učešće na sastancima imali su klubovi Osijek (94,83%), Karlovac (89,15%) i Bačka Topola (85,93%).

Svima spomenutim klubovima srdačno čestitam!

Sa srdačnim rotarskim pozdravom

Ing. R. Alaupović
guverner 77 distrikta R. I.

RIO – DOMAĆIN ROTARA

U GODINI 1940

Rio de Janeiro, glavni grad Udruženih Država Brazilije, drugi grad po veličini u Južnoj Americi, biće domaćin prigodom 31 godišnje konvencije R. I. od 9 do 15 maja 1940. Rotaryklub Rio de Janeiro i 59 brazilskih Rotary-klubova smatra se naročito počašćenim da mogu imati priliku da posluže kao domaćini predstavnicima Rotary-klubova iz čitavog svijeta, te su odlučili da konvenciju 1940 učine svojim velikim uspjehom.

Rio de Janeiro sličan je nekom vrlo ljupkom zelenkastom dragulju, stavljenom u okvir od akvamarina, dragulju kojemu je 375 godina, a koji je tokom stoljeća poprimio sjaj dnevnoga sunca i mekoću noćnoga mjeseca. Rio de Janeiro grad je boja, grad napretka i grad romantike. Njegove ulice iz mozaika sa zgradama iz bijeloga kamena i šarolikim krovovima slične su izbrušenim stranicama dragulja. Njegovi poduzetni građani stupaju u korak sa savremenim nastojanjima, te je taj grad suptilna mješavina staroga i novoga modernog doba i starine. To je, uostalom, i vidljivo na javnim zgradama, hotelima, teatrima, kućama za stanovanje, parkovima itd.

Romantika Rio de Janeira sadržana je u njegovoj kulturi koja je stara nekoliko stoljeća. Njegov je jezik mek i melodičan, a narod ima temperament koji umije da spozna i cijeni ljepotu života.

U tom lijepom gradu krasne zemlje sastaje se rotari s onu stranu Pacifika, Atlantika i Sredozemnog mora na najvažnijem događaju ove godine rotarskog napretka i uspjeha, a onamo će doći kopnom, morem i zrakom. Rotari iz 60 zemalja gotovo sviju narodnosti te političkih i vjerskih uvjerenja sastaje se u Rio kao prijatelji da sudjeluju i u radu i u raznodama prve rotarske konvencije na kontinentu Južne Amerike i da uživaju u neobičnoj mjeri u rotarskom prijateljstvu i oduševljenju.

Rio de Janeiro biće ponovno veliki događaj za međunarodno prijateljstvo i sporazum.

S naročitim veseljem šaljem službeni poziv za 31 godišnju konvenciju R. I. koja će se održati od 9 do 15 maja 1940.

U smislu svojega članstva svaki Rotary-klub ima pravo na jednog ili više službenih predstavnika s pravom glasa. Kao što se od rotara očekuje da prisustvuju mitinzima klubova, tako se i od klubova očekuje da budu zastupani na godišnjoj konvenciji. Art. VI statuta R. I. daje sve podatke u pogledu prava i dužnosti klubova obzirom na godišnju konvenciju, delegiranje, zamjene, zastupanja, ponomoćja, pristojbe za registraciju itd.

Ne samo da pozivam, nego i upravo naglasujem potrebu da svi rotari sa svojim gospodjama prihvate srdačan poziv rotara iz Rio de Janeira te da tako pripomognu da konvencija 1940 bude zaista najveći uspjeh u povijesti Rotary International.

Chicago, dne 1 listopada 1939

Walter D. Head, pretsjednik R. I.

ZAGREB VAS ZOVE...

NE ZABORAVIMO DA JE 4 i 5 MAJA 1940 GOD. NAŠA
DISTRIKTNA KONFERENCIJA U ZAGREBU.

Crkva sv. Marka sa najstarijim zagrebačkim kulturnim spomenicima

NEDJELJA ISPUNJAVANJA ROTARSKIH ZADATAKA

Prema bivšem direktoru R. I. Allen Oliveru

Osobito mi je drago da sam u mogućnosti te mogu govoriti onima koji su nedavno u novoj godini izabrani za vodiče Rotary-a širom cijeloga svijeta.

Vi ste vodiči jedne grupe ljudi u zvanju i poslovima. Svakom poslu potreban je inventar. Svako poslovanje u odredjenom vremenskom razdoblju pravi inventar o svojem stanju, imovini, obvezama te svojoj zalihi na skladištu. Koliko mi je poznato, Rotary to nikada nije činio. Medjutim neki od nas smatraju da je otkucalo dvanaest sati da i Rotary to čini, da popiše svoje zalihe i učini inventar. Stoga molim Rotary klubove diljem cijeloga svijeta da se u nedjelji, od 18—24 februara 1940, sjete 35-godišnjeg rođendana Rotary-a.

Mi smo u tih 35 godina postali zreli po vremenu, te i treba da popišemo svoju aktivu. Mi želimo da svaki Rotary-klub širom svijeta utvrdi, što je dosada učinio za svoju okolinu i grad, bez obzira na to, da li Vaš klub postoji 35 godina ili 35 dana, 1, 2 ili 10 godina. Što je učinjeno u cilju učvršćivanja prijateljstva medju članovima Vaše organizacije? Što ste sve poduzeli da podignete standard vještine i zvanja koja su zastupljena medju članstvom različitih klubova u Vašim distriktima? Što ste učinili da poduprete one građanske organizacije, kojima je cilj poboljšanje općih prilika u Vašim općinama.

Mi želimo da upoznate svoje zalihe. Mi bismo željeli da upoznate Vi i mlađji članovi sve ono, što su učinili oni koji su bili pred Vama, koji su im ideali služili putokazom, koji rad su obavili i koje plodove su požnjeli. Zatim bismo željeli, dragi prijatelji, da svaki Rotary klub širom svijeta kaže: Jest, to je već učinjeno, to činimo sada, a to su planovi i za budućnost. Ja Vas svakoga pojedinačno pitam: Što rade Vaši klubovi u distriktima?

Kako je već spomenuto, kada se pregleda i utvrdi koje poslove radimo danas, ustanovimo tada i ciljeve pojedinih klubova u Vašem distriktu za budućnost. Mi medjutim ne možemo predvidjeti budućnost bez poznavanja prošlosti, pa stoga vucimo pouku iz onoga, što je već ranije učinjeno i što činimo danas. To sve zajedno nazvaćemo Nedjelja ispunjavanja rotarskih zadataka«, a ta nedjelja počinje 18 februara 1940.

Članovi direktoriuma prihvatili su taj prijedlog s oduševljenjem. Ako ćete i Vi, kao zastupnici distrikata širom svijeta, isto tako oduševljeno i iskreno prihvatiti ovu ideju, te je prigodom raznih skupština usaditi u srca Vaših pretsjednika, tajnika i pretsjednika odbora, tada će nedjelja, posvećena promatranju rotarskih zadataka, sigurno biti uspješna.

No ne samo što želimo da sastavite bilancu svojega ukupnog dosadašnjeg rada, nego naš sekretarijat brižljivo sprema jedno pitanje svim klubovima u čitavom svijetu. Nama je potrebno, dragi prijatelji, da sekretari Vaših klubova prouče to pitanje, da se imenuju posebni odbori koji će zajedno s tajnicima i pretsjednicima izraditi odgovore. Zar to neće biti vanredno dragocjen skup podataka za dobro i korist Rotary-a u budućnosti, ako doznamo, što su pojedini klubovi u Vašim distriktima dosada učinili, što im je program za današnjicu, i što namjeravaju da izvrše u budućnosti.

Hoćete li saradjivati s nama o tom prijedlogu? Da li ćete u toj sedmici prirediti neki edukativan program? Da li ćete poučiti članove Vašega kluba u toj nedjelji da se njihov rad ne sastoji iz riječi nego iz djela? Da li ćete uznastojati da jednog odredjenog dana u nedjelji posjete bolesnike u bolnici? Da li ćete se pobrinuti da Vaši članovi u toj nedjelji prisustvuju sastancima za uzgajanje mladeži kao skaut i slično?

A na koncu te sedmice pobrinite se da svi klubovi direktno ili po mogućnosti putem Vas guvernera pošalju izvještaj na sekretarijat. Bolje je svakako da to učine putem Vas, kako biste i Vi u taj predmet bili upućeni. U Sekretarijatu će našiiskusni stručnjaci proučiti, analizovati i grupisati sve ono što je učinjeno, što se danas čini i što su planovi za budućnost. Mi ćemo time izvršiti sveukupnu kontrolu našega rada u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, a sve to uz minimalan trošak za našu organizaciju.

ROTARSKE RADOSTI

OSIJEK — Gospodjica Beba Galovac, kćerka rotara Josipa Golavca, veletergovca i pretsjednika Trgovinsko-industrijske komore vjenčala se 28. XII. 1939. sa g. Špeharom, trgovcem na Sušaku. Mladom paru tople čestitke!

VRŠAC — Brat ing. Milenko Vrvić, inžinjer Ministarstva Gradjevina, tajnik kluba verio se sa gđicom ing. Radojkom Jovanović. Oskar, sin brata Langer Valentina verio se sa gđicom Klarom Lenhard iz Banatskog Karlovca. Naše srdačne čestitke!

ZAGREB — Naš dragi brat drugi tajnik dr Milovan (Nanec) Mlinarić vjenčao se je dne 6 januara o. g. sa dražesnom gospodjicom Zdenkom Brahm u Zagrebu. Bratu Nanecu i sestri Zdenki naše iskrene čestitke!

OBAVIJEST

Rotary-klub Sušak javlja nam da je i ove godine odustao od odašiljanja čestitaka za Božić i Novu godinu, pa ovim putem zahvaljuje na čestitkama i uzvraća iste sa najboljim željama svima bratskim klubovima!

Time uštedjeni iznos upotrebiće Rotary-klub Sušak za pojačanje svoje mliječne akcije.

NEŠTO O UPRAVNOM SUDU U ZAGREBU

Dr. Milovan Zoričić, R. K. Zagreb

Uredbom o Banovini Hrvatskoj od 28. VIII. 1939 propisano je da administrativne sporove u stvarima iz nadležnosti Banovine Hrvatske rješava Upravni sud u Zagrebu konačno te da u pogledu istih stvari nanj prelaze i sve nadležnosti Državnog Savjeta. U smislu te uredbe donesena je Uredba o Upravnom sudu u Zagrebu od 12. X. 1939, kojom je taj upravni sud reorganizovan. Kako na radu Upravnog suda imadu interesa svi slojevi građanstva, zanimat će i Rotare da se upoznadu sa bitnim načelima upravnog sudovanja kao i promjenama koje su nastale kod našeg Upravnog suda.

Prije svega valja istaći da je sasvim pogriješno shvaćanje po kom je Upravni sud neka viša instancija za rješavanje žalbi protiv riješenja Banske vlasti. Tome nije tako. Upravni sud u administrativnim sporovima nije instancija, nego je forum, pred kojim se u posve novom postupku, različnom od administrativnog postupka upravnih vlasti, ispituje samo zakonitost riješenja upravnih vlasti. Upravnom se sudu stoga ne podnose žalbe, nego mu se upućuju tužbe. Tužiti može onaj, kome je aktom upravne vlasti povrijedjeno njegovo pravo ili neposredni, na zakonu osnovani lični interes. Prama tome tužena stranka nije u upravno-sudskom postupku nikada onaj koji je s tužiteljem imao spor pred upravnom vlasti, nego je tužena stranka uvijek samo ona *u p r a v n a v l a s t* koja je donijela riješenje u posljednjem stepenu. Jednako ne može se tužiti na pr. Banska vlast kad donese neku uredbu opće važnosti, nego tek kad ta uredba bude primijenjena na konkretni slučaj, jer tek tu može biti povrijedjeno pravo ili lični interes i tek tu sud može doći u položaj da ispituje i zakonitost same naredbe.

Upravni sud na tužbu ocjenjuje zakonitost rada upravne vlasti s formalne i s materijalne strane, ali su presude suda uvijek negativne, jer on presudom ili odbacuje tužbu kao neuspješnu, ili poništava utuženo riješenje upravne vlasti koja onda ima donijeti novo riješenje, držeći se pravnog shvaćanja suda.

Upravno sudovanje, kome je svrha da omogući svakome građaninu da pred nezavisnim sudom utvrdi zakonitost ili nezakonitost akata upravnih vlasti, predviđena je državnim ustavom, a uvedena je kod nas zakonom o Državnom Savjetu i Upravnim Sudovima od 17. V. 1922. Taj je zakon dobrim dijelom bio recepcija stranih zakona, ali je, protivno većini stranih zakona, predvidio dvije instance: Upravne sudove u prvoj i Državni Savjet u drugoj molbi. Sada je za stvari iz nadležnosti Banovine Hrvatske određena samo jedna molba, Upravni sud u Zagrebu, čije je riješenje prema tome konačno.

Kod izrade Uredbe o Upravnom sudu u Zagrebu uzet je u prvome redu u obzir dosadašnji zakon te potrebe koje je praksa

u primjeni toga zakona iznijela. Uz to upotrebljeni su zakoni drugih država, naročito Čehoslovačke te, u znatnoj mjeri, već otprije izradjena osnova zakona za Drž. Savjet od dra I. Krbeka. Osnovne razlike, a po našem mnijenju i prednosti uredbe pred dosadašnjim zakonom, uglavnom su ove:

Sudac Upravnog suda može biti samo onaj, koji ima svršeni pravni fakultet, 40 godina života i 15 godina javne službe, odnosno javnog rada. Najmanje $\frac{1}{3}$ sudaca mora imati kvalifikacije za suce redovnih sudova. Kod popunjavanja mjesta sudaca mora se raspisati javni natječaj, pa molbe natjecatelja dolaze pred personalno vijeće suda, koje Banu preporučuje trojicu (čl. 4.) Važno je da se kod imenovanja ima uzeti osobiti obzir na tajnike suda ukoliko imadu sve uslove, jer je time tajnicima osigurano napredovanje na sudačka mjesta. Jednako je i kod popunjavanja mjesta tajnika, gdje se na pristave suda ima uzeti naročiti obzir. Svrha ovih odredaba jeste u jednu ruku da se osigura popunjavanje ispražnjenih mjesta ljudima s upravno-sudskom praksom; u drugu ruku da se sposobni mladi pravnici privuku službi u sudu. Ženska lica ne mogu biti suci.

Pošto Upravni sud u banovinskim predmetima rješava konačno, povećan je broj sudaca u vijećima od 3 na 5, ali je predviđeno da se na prijedlog opće sjednice suda izvjesni, pravno manje komplikovani predmeti, mogu rješavati i u vijećima od 3 suca. Tajnici suda mogu takodjer biti izvjestitelji, ali ne glasaju. Da bi riješenja opće sjednice, kojima se načelno rješavaju pojedina pitanja i daje direktiva koliko pojedinim vijećima, toliko i upravnim vlastima, bila opće pristupačna, osnovan je odsjek za evidenciju, a riješenja se proglašuju u »Narodnim Novinama«.

Početakom svake godine pretsjednik suda podnosi Banu izvještaj o radu suda s upozorenjem na važnije sporove, koji mogu poslužiti kao gradja za zakonodavni rad ili kao direktiva za nadzorne vlasti. Važno je tu da će se u izvještaju naročito imati navesti i broj poništenih riješenja vlasti, čime će ban biti upozoren, u kojoj se upravnoj struci pokazuju manjci kod rješavanja.

U pogledu tužbe stanje ostaje uglavnom isto kao i dosada, tek je Uredbom izričito istaknuto da se tužba može podnijeti i protiv upravno-kaznenih presuda, što je dosada djelomice bilo sporno, a u osnovi novog zakona o istupima čak i naročito predviđeno da upravno-kaznene presude ne podleže ocjeni Upravnih sudova.

Koliko je ovo važno, proizlazi iz činjenice da građani gotovo ni u kom postupku upravnih vlasti nisu toliko izvrgnuti pogibli samovoljnog rada koliko baš u upravno-kaznenom postupku, gdje presude često izriču mladi sreski pristavi i griješe bilo radi nedostatnog znanja i prakse, bilo i povodom pritiska s ma koje strane. Mogućnost upravno-sudske tužbe tu je tim korisnija, što je u čl. 49 Uredbe donesena nova odredba u pogledu izvršivosti odluka upravnih vlasti. Dok je naime dosada po čl. 36 zak. o Drž. Savj. i Upr. sudovima ovisilo sasvim o slobodnoj ocjeni drugostepene upravne vlasti, hoće li ili neće povodom upravno-sudske tužbe od-

goditi izvršenje rješenja, sada ona to izvršenje mora odgoditi na molbu tužitelja, ako bi mu izvršenje donijelo štetu, koja se ne bi dala popraviti (na pr. zatvor), a odgoda se izvršenja ne protivi javnom interesu niti ne nanosi nenadoknadivu štetu protivnoj stranci, koja je uspjela sa svojim zahtjevom pred upravnom vlasti. U ostalim slučajevima ostavljeno je ocjeni upravne vlasti, hoće li odgodu izvršenja dozvoliti ili ne.

Kao i dosada, tužba nije dopuštena u predmetima, u kojima pozitivni pravni propis ovlašćuje upravne vlasti da donose rješenja po svojoj slobodnoj ocjeni, ali je i tu dodan veoma važan dodatak rečenicom: »ako su (na pr. vlasti) ovo ovlaštenje upotrebile u smislu i cilju zakona«. Sud dakle može i u takovim slučajevima ispitati, da li je primjena slobodne ocjene bila zakonita. Novo je dalje da je tužba izričito isključena u stvarima, u kojima odlučuju stalna povjerenstva (na pr. komasaciono povjerenstvo), ali i to samo onda, ako su članovi tih povjerenstava u vršenju ove funkcije nezavisni i ako je među njima najmanje jedan sudac. Izričito je pak ovlašten Upravni sud da poništava i odluke specijalnih upravnih sudova na pr. disciplinski ili računski sud) ali samo u koliko su te odluke donesene prekoračenjem nadležnosti tih sudova.

Tužitelj može pobijati zakonitost utuženog akta upravne vlasti s formalnog i s materijalnog gledišta, ali svakako u tužbi mora izričito navesti žalbene točke t. j. mora navesti koju odredbu utuženog rješenja pobija i s kojih razloga. Ako tako ne učini, tužba će mu se vratiti na ispravak i nadopunu u odredjenom roku, a nepodnese li je nadopunjenu u tom roku, odbacit će se (čl. 45 i 41.) Sud ispituje zakonitost utuženog rješenja u granicama točaka tužbe, ne ulazi dakle ureda radi u rješavanje eventualnih manjkavosti utuženog rješenja, koje u tužbi nisu navedene. Ipak, a to je novo, sud ureda radi imade paziti na to, je li u upravnom postupku došlo do ništetnosti po § 135. Zakona o upravnom postupku, pa će u jestnom slučaju ovo uzeti u obzir, iako toga tužitelj nije naveo (čl. 61).

Tužba se ima predati u roku od 2 mjeseca, a ne kao dosada za 30 dana.

Novo je u Uredbi da je odredjen t. zv. prethodni postupak t. j. tužba se šalje utuženoj vlasti i interesovanim licima na odgovor u roku, koji ne može biti dulji od mjesec dana, a sud može odrediti i dalje odgovore i protuodgovore, ako to smatra potrebnim za iscrpivi pretres predmeta (čl. 53). Ove su odredbe veoma važne obzirom na to, što se odustalo od obvezatnosti javnih rasprava, koje su dosada silno kočile rad suda. Upravni sud naime u pravilu odlučuje na osnovu činjenica, koje je utvrdila upravna vlast, što je i prirodno, jer je to osnov da prosudi, je li na to činjenično stanje zakon ispravno primijenjen ili ne. Pokazalo se pak u praksi da je u daleko najvećem dijelu slučajeva činjenično stanje jasno, a tako i pravna pitanja, pa da je javna rasprava, u kojoj se samo opetuje sadržaj spisa, sasvim suvišna, te donosi sudu gubitak vremena, dok je za stranke skopčana sa znatnim troškovima. Iz ovih je razloga Uredbom u prvom redu predvidjena mogućnost potpunog razjaš-

njenja spora pismenim odgovorima i protuodgovorima, u drugu ruku pak ostavljeno je posve ocjeni suda, hoće li odrediti javnu raspravu (čl. 56), što će očito biti slučaj samo rijetko u naročito komplikovanim predmetima.

U praksi se događalo dosta često da upravne vlasti ili nisu sudu poslale spise predmeta, ili su izjavile da su se spisi izgubili. Da u takovim slučajevima tužitelj ne bi ostao bez upravno-sudske zaštite, Uredba je propisala (čl. 55) da sud može i bez spisa raspisati usmenu raspravu i prama njenom rezultatu donijeti presudu.

Važna je novost u Uredbi da sud može i pored procesualnih mana ranijeg upravnog postupka, pa i kod nedovoljno utvrđenog činjeničnog stanja sam utvrditi to činjenično stanje, ako nadje da je to u interesu ekonomije posla. Sud stoga može zakleti svjedoke i provoditi dokaze, i to bilo kod samog suda, bilo preko svoga izaslanika, bilo zamolnim putem preko upravnih vlasti ili redovnih sudova (čl. 58). Ovo ovlaštenje koje je sudu dano i za predmete van administrativnih sporova (čl. 70) od veoma je velike važnosti. Tako se, primjerice, Upravnom sudu podnose redovne žalbe protiv općinskih izbora, a sud dosada nije imao mogućnosti da u žalbama ponudjene dokaze, kako treba, provede. Sada će to moći u najvećem broju slučajeva učiniti, tako da svjedoke daje pred redovnim sudom pod prisegom preslušati. Poznato je pak, koliko se ozbiljnije u narodu shvaća zaprisegnuti iskaz pred sudom nego jednostavni iskaz pred upravnom vlasti.

Kao i po dosadašnjem zakonu stranka može na sud doći ili sama, ili uzeti odvjetnika da je zastupa. Ne može dakle dati punomoć kojoj trećoj osobi neodvjetniku. (čl. 34). Odvjetnik mora doprinijeti naročitu punomoć za upravno-sudski postupak. Doneseni su — čega u dosadašnjem zakonu nije bilo — propisi o tom, kako se priznaje tužitelju siromaško pravo, propisi o izuzeću i isključenju sudaca kao i propis da upravna vlast može i za vrijeme sudskog postupka u smislu tužb. zahtjeva udovoljiti tužitelju, ukoliko time ne dira u prava trećih lica. Odredjen je i naročiti postupak za slučaj da tužitelj tuži zbog toga, što mu upravna vlast nije uopće dala riješenja na njegov zahtjev (čl. 47), a jednako i postupak za slučaj, ako tužitelju nije bio dostavljen akt upravne vlasti koji pobija.

Odluke Upravnog suda obvezatne su za upravne vlasti (čl. 64). U provedbi ovog načela, koje je bilo izraženo i u dosadašnjem zakonu, Uredba je na osnovu iskustava prakse pošla dalje. Ako naime upravna vlast u roku od 3 mjeseca od dostave presude ne donese novi upravni akt, sud će na prijedlog stranke tražiti od upravne vlasti priopćenje razloga, zašto se ne donosi riješenje. Ne dobije li za mjesec dana odgovora, ili ako to priopćenje po mišljenju suda ne opravdava neizvršenje odluke suda, sud će sam uzeti predmet u razmatranje i u općoj sjednici donijeti potreban akt za izvršenje odluke suda te ga dostaviti banu. Ako pak upravna vlast doduše donese novo riješenje, ali se u njem ne pridržaje pravnog shvaćanja suda, sud ima na ponovnu tužbu tužitelja ne samo donijeti presudu, nego i izvijestiti bana radi pozivanja na odgovornost službenika koji je to skrivio.

U upravnom sudskom postupku nema mjesta povratu u prijašnje stanje, ali se može obnoviti postupak pod uvjetima, navedenim u čl. 66 Uredbe.

U prelaznim naredjenjima važna je odredba da se u administrativnim sporovima, zametnutim kod Upravnog suda u Zagrebu prije 30. IX. 1939. imadu primjenjivati propisi dosadašnjeg zakona s tim, da glede raspisa javnih rasprava vrijede propisi čl. 56. Uredbe, t. j. rasprave se raspisuju samo kad to sud nadje potrebnim.

Danom stupanja na snagu Uredbe, dakle dne 18. listopada o. g. prestao je — ukoliko Uredbom nije drugačije određeno — za Upravni sud u Zagrebu važiti zakon o Državnom Savjetu i Upravnim sudovima, Zakon o poslovnom redu u Drž. savjetu i Upravnim sudovima kao i svi ostali propisi, koji su Uredbi protivni. Ostalo je međjutim dosada neriješeno, kako će se vršiti upravno sudovanje u predmetima, koji nisu u nadležnosti banovine Hrvatske nego u nadležnosti države. Glede toga imat će Ministarski Savjet izdati uredbu sa zakonskom snagom.

Preostaje još da se spomene, kako stoji tok posala kod Upravnog suda u Zagrebu. U tom pogledu sud je od svog postanka uvijek bio u veoma lošem položaju. Već prvog dana svog uredovanja morao je Upravni sud preuzeti preko 3000 tužbi u zaostatku od postojalog Financijskog upravnog suda u Zagrebu, a taj se zaostatak stalno samo povećavao, jer je broj sudaca i ostalog osoblja suda bio daleko premalen. Brojne pretstavke u tom pogledu ostale su nizom godina bez svakog efekta, i tek kad su zaostaci premašili već i 7000 predmeta, povećan je broj sudskih vijeća na četiri, tako te sud ima 8 sudaca izvjestitelja i 4 predsjednika vijeća. Kako je uz to sticajem raznih prilika i razloga nivo naše opće uprave znatno pao, tako te njena riješenja nisu zadovoljavala stranke, broj je tužbi neprestano rasao, tako te je dosegao i do 4000 predmeta godišnje, što znači da bi svaki sudac-izvjestitelj morao godimice riješiti 500 predmeta, dakle dnevno (odbiv nedjelje i praznike) barem po dva, a uz to bi morali rješavati i zaostatke. Da je ovo sasvim nemoguće, leži u samoj naravi stvari, jer izvjestitelj mora savijesno proučiti spise i pravne propise te urediti prikaz stanja stvari, presudu i razloge. Sada će nadležnost Upravnog suda u Zagrebu i teritorijalno i po materiji biti još znatno šira, prama tome i broj tužbi veći. Predvidjeno je stoga da se poveća broj sudaca i naročito broj tajnika, pa kako će po Uredbi i ovi potonji moći raditi kao izvjestitelji, to će sud, ukoliko dobije dosta personala, moći funkcionisati kako treba.

ROTARSKÉ ŽALOSTI

Brat Danilo Pečerić izgubio je oca, a brat Ernest Pressburger majku. Bratsko saučešće.

POLOŽAJ OPŠTINSKIH ŠTEDIONICA POSLE DONOŠENJA UREDBE O IZMENI UREDBE O OPŠTINSKIM ŠTEDIONICAMA

Vjekoslav Karlavaris, R. K. Novi Sad

»Životne potrebe naših štedionica zadovoljene« — pod tim naslovom doneo je časopis »Vesnik«, organ Saveza štedionica Kraljevine Jugoslavije, u svom posljednjem, oktobarskom broju na uvodnom mestu, bez ikakvog komentara, »Uredbu o izmeni Uredbe o opštinskim štedionicama«.

Posle osmogodišnjeg upornog rada i nastojanja Saveza štedionica Kraljevine Jugoslavije donesen je, najzad, u jesen prošle godine toliko očekivani Zakon o komunalnim štedionicama. Upravo, na osnovu §-a 100 Finansiskog zakona za godinu 1938/39 propisao je Ministarski savet »Uredbu o opštinskim štedionicama« koja je 2 decembra 1938 godine stupila na snagu, dok je na osnovu §-a 113 Finansiskog zakona za 1939/40 godinu, a na predlog Ministra trgovine i industrije, propisao 6 oktobra o. g., »Uredbu o izmeni Uredbe o opštinskim štedionicama« kojom će, se, kako ćemo kasnije razabrati, poslovanje i delokrug opštinskih štedionica, pa i njihov ugled, znatno popraviti, proširiti i porasti. Po tim Uredbama su štedionice, koje jedino imaju pravo da nose ime »štedionica« i da izdaju uložne knjižice sa nazivom »štedna knjižica«, samostalne, javne, pupilarno sigurne novčane ustanove koje osnivaju opštine. Iako su tom dugo očekivanom emanacijom bili zadovoljeni samo principijelni zahtevi i potrebe zainteresovanih ustanova, ipak nije ta prva Uredba mogla da udovolji i druge, opravdane i vitalne, potrebe naših komunalnih štedionica, koje su, može se reći, baš otada zavidljivo promatrale podršku i razumevanje koje je sličnim ustanovama poklonjeno od merodavnih u severnim i zapadnim najkulturnijim državama. Do donošenja prve Uredbe naše su štedionice pripadale raznim pravnim područjima. Neka područja nisu uopšte imala zakonske mogućnosti za osnivanje štedionica pa je, i sa te strane, donetom Uredbom, koja važi za celu teritoriju naše države, štedioničarstvo imalo bar u tom pogledu koristi. Inače, ta i takva Uredba bila je štetna po štedionice, te se može utvrditi da bi ona bila dovela, čak, u pitanje i sam opstanak mnogih štedionica da nije stigla Uredba o izmjeni Uredbe u korist tih ustanova. Jer, ako kratkom analizom uporedimo u krupnim pitanjima prošlogodišnju Uredbu sa sadašnjom i njenim izmenama, ustanovićemo:

Prvo, da je novom Uredbom ukinuta centralizacija poslovanja sa ulozima javnog karaktera i sudskih depozita koja je važila samo u korist državnih novčanih zavoda, a na štetu javnopravnih štedionica, što znači: sudski depoziti, gotovine onih koji se nalaze pod starateljstvom, kao i one samoupravnih tela (srezova, zemljišnih zajednica, imovnih opština, penzionih ustanova i drugih), korporacija, crkava, manastira, javnih fondova i t. d. mogu se sada neograničeno ulagati i u štedionice. Protiv tog člana

u prvoj Uredbi vodila se borba pretstavkama, spomenicama, intervencijama, ali sve to nije ništa pomoglo da se skrha ta želja za centralizacijom javnopravnih kapitala i nacionalne štednje. Dana je tada rečenim javnim ustanovama dozvola da mogu u štedionice ulagati do sume od 5000 dinara po jednoj partiji. Iako je to malo, ostalo je sam na papiru, jer se drugom Uredbom Ministra pravde, naročito u pogledu sudskih depozita i siročadskog novca, morao isti ulagati isključivo u Državnu hipotekarnu banku.

Drugo, da štedionice mogu primati u neograničenim sumama sve uloge. Zaista, svet će se čudom zapitati, pa zar štedionice nisu mogle primati neograničeno uloge? Kao odgovor, brisana je iz prve Uredbe odredba: »Ulozi na štedne knjižice i tekuće račune ne mogu premašiti deseterostruki iznos početnog kapitala i rezervnog fonda«. Da su i dalje ostale u važnosti zakonske odredbe koje je propisivala prošlogodišnja Uredba, skoro sve štedionice morale bi da obustave dalje primanje uloga, a mnoge bi morale da vrate viškove. U tom slučaju, na primer, samo dve gradske štedionice, one u Zagrebu i Ljubljani, imale bi odmah da pozovu određeni broj ulagača da podignu oko pola milijarde, a izvesne druge štedionice da vrate nekih drugih 500 milijona. Tako bi morali da učine zavodi sa pupilarnom sigurnošću! Upozoravani su merodavni da takva Uredba nigde na svetu ne postoji, i da će, ako se ona ne izmeni, mnoge štedionice morati da likvidiraju. Pretstavnicima štedionica tada su učinjena obećanja, ali se opet nije ništa učinilo. No, Uredba o izmenama sve je mahom popravila.

Treće, da je proširena mogućnost kupovanja određenih vrednosnih papira.

Četvrto, da ubuduće mogu štedionice davati dugoročne zajmove samoupravnim telima, dakle ne samo opštinama osnivačima, i to do visine 10% od uložaka po uložnim knjižicama, a kratkoročne do 15%, što je pre bilo nemoguće, jer su mogle odobriti samo kratkoročni zajam i jedino opštinama osnivačicama, i to sa vraćanjem u istoj budžetskoj godini, a u srazmeru od 10% uložaka po uložnim knjižicama.

Peto, da mogu upravljati samoupravnim preduzećima po prethodnoj dozvoli Min. trg. i ind. Prvom se Uredbom to ukinulo i onim šted. koje su to pravo imale po starim svojim statutima.

Šesto, da se porez na rentu od uložaka odbija samo sa 3% kao kod regulativnih štedionica, a ne sa 6%, kako je to propisano za druge novčane zavode.

Sedmo, oproštene su plaćanja svih poreza i prireza.

Osmo, da za štedionice važe, što je za njih od dalekosežnog značaja, povlastice iz čl. 47 do 62 Zakona o uredjenju Državne hipotekarne banke; naime, štedioničine knjige imaju važnost javnih isprava, štedionice imaju pravo prvenstvenih naplata, direktno pravo izvršenja naplate, pravo i procene rukovanja založenim imanjem i drugo.

I deveto, da štedionice mogu, posle upotpunjenja propisanih rezervi, čisti dobitak u celosti ili delimično upotrebiti u dobrotvorne svrhe, dok su pre to mogle samo do 20% od čiste dobiti.

Ako, dakle, paragoniramo te dve Uredbe, koje su ugledale jedna za drugom svet u razmaku od nepune godine dana, kon-

statovaćemo da one stoje diametralno suprotne jedna prema drugoj obzirom na svrhe i ciljeve štedionica. Koliko je prvom Uredbom bio, čak, njihov opstanak ugrožen, toliko je novim uredbenim izmenama data mogućnost potpunog zadovoljenja svrha i ciljeva štedionica radi kojih se one i osnivaju. Da su postignuti ti lepi uspesi, ima zasluga i Savez gradova Kraljevine Jugoslavije.

Posle te Uredbe imao se propisati i Uzorni pravilnik o poslovanju opštinskih štedionica. I to je sada učinjeno, baš pre nekoliko dana, kada je Ministar trgovine i industrije, u saglasnosti sa Ministrom finansija, a na osnovu §-a 18 Uredbe o opštinskim štedionicama, propisao Uzorni pravilnik. Taj je Pravilnik objavljen u »Službenim novinama« od 30 oktobra p. g. Po njemu imaju štedionice da podese svoja pravila (statute) i da prema njima nastave svoja poslovanja. Ovim Pravilnikom definisan je, pre svega, pravni karakter i zadatak ustanova, na koje se on odnosi. Tom prilikom dao je Ministar trgovine i industrije gospodin dr. Ivan Andres izjavu za štampu, u kojoj je istakao da je donošenjem Pravilnika udovoljeno postojećim zakonskim propisima i potrebama pravilnog rada opštinskih štedionica u zemlji; da je na taj način postignuta jednoobraznost u poslovanju sopstvenom i između samih štedionica, a vlastima omogućen potreban pregled i dužna kontrola, kao i lakše donošenje daljih mera u interesu nacionalne štednje, štediša i samih ustanova, čime će se postići, kao što je slučaj i u drugim naprednim zemljama, daleko povoljniji rezultati od dosadašnjih, a na korist pojedinaca, celine i države.

I dnevna štampa u svojim privrednim rubrikama registrovala je donošenje Uredbe o izmenama i propratila ga povoljnim komentarom, podvlačeći opštu korist od nje. »Vreme«, od 31 oktobra 1939, pod naslovom »Novim Pravilnikom za opštinske štedionice pruža se ulagačima najveća sigurnost«, ističe da organizacija štednje pretstavlja jedan od glavnih zadataka naše privredne politike, naročito prikupljanjem i najsitnijih ušteda u narodu putem štedionica, koje ulagačima pružaju i punu sigurnost, jer one smeju plasirati svoje fondove, rezerve i štedne uloge samo u sigurne i likvidne poslove, dakle nikako u spekulativne, bilo u kom pravcu. Dano im je i to u zadatak, da u svom sedištu, ukoliko ne postoji gradska zalagaonica, osnuju svoje zalagaonice i dražbovaonice.

Mi, štedioničari, opravdano se sada nadamo da će sva samoupravna i javna tela, penzione ustanove, komore, korporacije, fondovske i zaveštajne ustanove poveriti štedionicama, kao sigurnim i likvidnim novčanim zavodima, svoje gotovine na priplod i čuvanje, a da će gradjanstvo svih gradova i mesta, gde one postoje, napustiti tezaursanje gotovina, koje njemu i zajednici donosi samo štete i opasnosti, dok će poverovanjem svojih kapitala štedionicama koristiti i jedni i drugi sebi, gradjanima potrebnim kredita, a potpomoći finansisku politiku svojih gradova, koji, baš sada, imaju da pristupe rešavanju mnogih vitalnih problema modernih varoši, što su to do danas postigli, u oskudici jeftinih dugoročnih investicionih zajmova, neki gradovi putem svojih štedionica kapitalima njima poverenim, izgradivši objekte komunalnog, privrednog i opštekorisnog karaktera.

ZNAČENJE I POTREBE DUBROVAČKE LUKE

Živko Vekarić, R. K. Dubrovnik

Osim upućenih privrednih krugova malo tko zna kod nas da dubrovačka luka (Gruž) po ukupnom uvozu robe iz inostranstva stoji na prvome mjestu među naših lukama. Taj svoj veliki promet zahvaljuje Dubrovnik više svom povoljnom smještaju i pomorsko-trgovačkoj tradiciji, nego li adekvatnosti svojih veza sa pozadinom. Dubrovačka luka ne raspolaže čak ni savremenim javnim skladištima, jer zgrada koja je podignuta malo poslije prošlog svjetskog rata, nije nikada upotrebljena u svrhu za koju je bila određena.

Pozicije koje je Dubrovnik stvorio u doba kada je bio glavni centar za razmjenu robe između Balkana i zapadnih zemalja, znao je sačuvati u tolikoj mjeri, da je njegova uloga trgovačkog posrednika između unutrašnjosti Balkana i vanjskog svijeta i danas vrlo aktuelna. Krajevi u zaledju Dubrovnika i danas su s njim povezani čvrstim trgovačkim i finansijskim vezama, starim uzancama, kao i tradicionalnom solidnošću u poslovanju, što je sve plod dugog iskustva i tijesne međusobne saradnje.

Kao važna luka koja je najbolje povezana sa istočnim dijelom Jugoslavije. Dubrovnik je tačka koju dodiruje veliki broj parobrodskih linija domaćih i stranih društava. Sve moguće zastave mogu se vidjeti u gruškoj luci, a u prvom redu talijanska, engleska, njemačka, francuska i grčka.

Glavni su i z v o z n i artikli koji se krcaju u dubrovačkoj luci: drvo, bakrena rudača, ljekovito bilje, buhač i višnje, a glavni su u v o z n i artikli: kolonijalna roba, južno voće, ugljen i kemikalije.

Izvoznici drva obavljaju poslove direktno sa interesentima iz prekomorskih zemalja. U dubrovačkoj luci postoje zastupstva svih naših jačih producenata drva, sa velikim skladištima drvene gradje, spremljene za izvoz.

Izvoznici drugih artikala, kao buhača i ljekovitog bilja, višanja itd., izvoze velike količine te robe gotovo u sve strane svijeta, osobito u U.S.A., Njemačku, Francusku, pa čak i u Japan.

Uvoznici kolonijalne robe nabavljaju robu direktno od producenata, odnosno izvoznika u tim zemljama. Interesantno je da dobar dio kolonijalne robe, čija se nabava sklapa i finansira iz Dubrovnika, ne ulazi u Jugoslaviju preko dubrovačke luke, već preko drugih naših luka.

Razlog za tu pojavu treba tražiti u saobraćajnim prilikama, posebno u neizjednačenosti lučkih tarifa između Dubrovnika i drugih luka, što je svakako na štetu prometa dubrovačke luke. Ista se pojava zapaža i kod uvoza južnog voća. Jedan dio krivnje pada nesumnjivo i na neupotrebivost zgrade, podignute u svoje doba za javna skladišta, koja nisu nikad proradila, te se sada upotrebljavaju u posve druge svrhe.

Prema podacima »Pomorskog godišnjaka« za godinu 1937/38 naš uvoz iz inostranstva preko tri glavne luke iznosio je (u kvintalima):

	Parobrodima	Jedrenjačama	Ukupno
Dubrovnik	2,018.569	2.079	2,020.648
Split	1,535.466	7.662	1,543.128
Sušak	1,620.415	20.933	1,641.348

Ukupni promet robe u navedenim lukama iznosio je kroz isto razdoblje (u kvintalima):

Dubrovnik	5,141.478
Split	6,636.779
Sušak	7,379.091

od toga je na promet sa inozemstvom (uvoz i izvoz) iznosio:

Dubrovnik	4,802.642 ili 93.4% ukupnog prometa		
Split	5,490.071 ili 82.7%	„	„
Sušak	6,581.026 ili 89.2%	„	„

Uvoz robe iz inozemstva preko tih triju glavnih luka iznosio je dakle prema ukupnom prometu robe u tim lukama:

Dubrovnik	39.5%
Split	23.3%
Sušak	22.3%

Iako Dubrovnik sa svojom okolicom nije najjači naš produkcijski centar maslinovog ulja, ipak je on glavno tržište toga ulja u Jugoslaviji, na koje dolazi višak ulja sa cijelog primorja, pa kako posjeduje još i veliku rafineriju ulja bilježi njegova luka značajan promet tim domaćim produktom. Isto vrijedi i za trgovinu višnjama, buhačem i ljekovitim biljem. Znatan dio ovih posljednjih artikala dubrovački trgovci nabavljaju u okolnim mjestima i pošiljke upućuju često direktno u druge naše luke, mimoilazeći Dubrovnik. To vrijedi naročito za buhač koji se izvozi preko Splita.

Cjelokupni izvoz-uvoz preko gruške luke (u kvintalima) iznosio je posljednjih 10 godina:

	Uvoz	Izvoz	Ukupni promet
1929	1,139.207	2,408.984	3,548.191
1930	1,190.397	2,180.008	3,371.205
1931	1,468.028	1,376.711	2,844.739
1932	1,170.542	1,005.496	2,176.038
1933	1,374.561	1,298.023	2,655.017
1934	1,491.279	1,564.855	3,056.134
1935	1,754.113	1,472.822	3,226.935
1936	1,416.508	1,427.610	2,844.118
1937	2,273.755	2,874.118	5,147.873
1938	2,317.089	3,024.018	5,441.107

Nedavno je, obzirom na dubrovačku luku, u »Glasniku udruženja trgovaca za grad i srez Dubrovnik« učinjena ova konstatacija: »što se tiče same strukture gruške luke u nautičkom pogledu, mislimo da je suvišno iznositi njezine prednosti, kad se ima pred očima poznata činjenica da je gruška luka naša najbolja prirodna luka na Primorju koja svojim geografskim smještajem, zaštićenošću od vjetrova, morskom dubinom i velikom mogućnošću dalje izgradnje u pravcu Dubrovačke Rijeke, pruža ovoj državi i njezinoj privredi sve koristi i mogućnosti koje se mogu očekivati od jedne takove luke.«

Dubrovnik, gradska luka

Posve je jasno da bi lučki promet Dubrovnika, jačanjem lučkog kapaciteta, savremenim uredjenjem javnih skladišta i tarifnim olakšicama, dobio istom pravog zamaha i da bi tek onda ispoljio svoju pravu ulogu koju je kroz vijekove zadržao, premda je bilo više okolnosti koje su razvijanje dubrovačke luke dugo zadržavale, osobito od okupacije Bosne i Hercegovine naovamo.

Poznato je da je Dalmacija uopće privredno stradala u prvo vrijeme nakon okupacije, jer su njezini trgovački centri izgubili znatan dio važnosti koju su imali kao tranzitne tačke za trgovinu sa tim provincijama. Prema jednoj izjavi pretsjednika splitske trgovinske komore, desetak godina po okupaciji Bosne, možemo razabrati da je trgovinski promet između Primorja i Bosne bio življi za vrijeme turskog režima nego li koncem prošlog stoljeća.

Sporost u izgradnji željezničkih veza.

Utvrđeno je takodjer da je ugarska polovina Austro-ugarske monarhije sistematski ometala pravilan saobraćajni razvitak Bosne i Dalmacije. Time se dade objasniti i sporost u izvodjenju saobraćajnog programa u Bosni i Hercegovini, a naročito sa velikim zakašnjenjem dovršeni spoj bosanskog željezničkog sistema sa dubrovačkom lukom.

Dok je prva željeznica u Bosni proradila odmah nakon okupacije, t. j. u februaru 1879 — na sektoru Bosanski Brod—Doboj, i to za potrebe vojske (Feldbahn) — Dubrovnik je dobio željezničku vezu tek god. 1901. Cijeli bosansko-hercegovački uskotračni sistem gradjen je sa prekidima, ali najduži prekid bio je na sektoru Metković—Gruž (115 km). Već 1882 dobilo je Sarajevo željezničku vezu, a 1885 gradjena je pruga Mostar—Metković. Dok je terenski vanredno težak spoj između Mostara i Sarajeva (preko Ivan planine) predan prometu već god. 1891, trebalo je punih 10 godina nakon toga da se — 17 jula 1901 — otvori pruga Uskoplje—Gruž!

Zna se n. pr. da je ugarski ministar pretsjednik Banffy kao uslov za pristanak na izgradnju željezničke veze Bosne sa Splitom postavljao zahtjev da se kao kompenzacija za ovu prugu izgradi direktna željeznička veza normalnog kolosjeka između Sarajeva i Ugarske, koja bi stajala pod tarifnom kontrolom mađarskih željeznica. Banffy je otvoreno isticao da vezivanje Bosne s morem stoji u suprotnosti sa interesima Ugarske. Uzalud je zajednički ministar financija Kallay (u čiju je nadležnost spadala Bosna i Hercegovina) dokazivao da spoj s morem traže opći privredni interesi. Željeznička veza sa Splitom propala je radi upornosti Mađara, a Dubrovnik je dobio uskotračnu vezu, ali je i na tu morao čekati ravno 22 godine od dana kada je proradila prva željeznica u Bosni. . . .

U svom egoizmu kratkovidna politika Mađara najbolje osvjetljuje tragično neshvaćanje kontinentalaca prema interesima naših primorskih krajeva, a u prvom redu naših primorskih luka, čijim se razvitkom koristi ne samo primorje, već i sva privreda grada i sela u cijeloj državi. Tragovi tog kontinentalnog mentaliteta zapažaju se u dobroj mjeri i kod nas. Mi ni dodanas nismo došli do jasnih smjernica, utvrđenih principa i izradjenog programa u našoj pomorskoj politici koja se vodi »na porcije« iz godine u godinu, kao da se radi o nekom sporednom regionalnom pitanju, a ne o centralnom narodno-gospodarskom pitanju koje se u svim pomorskim zemljama tretira sa najvećom pažnjom.

Dubrovnik prednjači kao luka pripadnosti,
a dubrovački kapital vrši odlučan uticaj
u našem pomorstvu.

Dubrovnik je posjedovao 1/10 cjelokupne trgovačke mornarice bivše Austro-ugarske monarhije. Prema »Pomorskom godišnjaku« za 1937/38 godinu, bilo je upisano u trima glavnim našim lukama brodskih brutto tona:

	duge plov.	velike obal. plov.	male obal. plovidbe	ukupno
Dubrovnik	129.135	5.758	8.764	143.657
Sušak	107.516	4.387	15.850	127.753
Split	66.586	8.494	11.313	86.393

Dubrovnik je dakle luka pripadnosti obilate trećine cijele naše trgovačke flote, a uzme li se u obzir da je dubrovački kapital znatno angažovan i u parobrodskim društvima čije sjedište nije u Dubrovniku i čiji brodovi nisu upisani u dubrovačkoj luci, značenje Dubrovnika u našem pomorstvu još vidnije otskače. Da bi se to značenje i ciframa ilustrovalo, može se uglavnom reći da od 373.866 brutto tona, koliko ih je god. 1937 imala naša trgovačka mornarica, nad 237.339 brutto tona, dakle nad 2/3 cjelokupne naše trgovačke brutto tonaže vrši odlučan uticaj dubrovački kapital.

S a o b r a ć a j n e p o t r e b e d a n a š n j e g D u b r o v n i k a .

Iako je Dubrovnik po ukupnom godišnjem prometu prva uvozna luka Jugoslavije, mogućnosti i prednosti koje on pruža u saobraćajnom pogledu nisu ni izdaleka iskorišćene. Ukoliko je rad u tom pravcu i započeo, on napreduje previše sporo. Tako je istom lanjske godine predana prometu pruga Bileće—Nikšić, kojom je omogućena veza Dubrovnik—Trebinje—Bileće—Nikšić. Medjutim još uvijek nijesu završeni ni pripremni radovi na pruzi Foča—Gacko i Gacko—Bileće. Ove godine završen je tek dio ove, za Dubrovnik važne pruge, i to na sektoru Ustiprača—Foča. Preko Trebinja—Gackog—Foče vodio je čuveni »dubrovački drum« kojim se stoljećima odvijao trgovački promet starog Dubrovnika. Tim smjerom i danas gravituje ekonomsko zaledje Dubrovnika i obratno, jer je to najkraća veza Dubrovnika s morem. Dovođenjem te pruge znatno bi se skratila željeznička vožnja Beograd—Dubrovnik, a vanredno lijepi krajevi oko Gackog mogli bi da postanu nova turistička atrakcija naše zemlje.

Ponekad se čuje mišljenje, da bi se Dubrovnik — kao turistički centar — imao odreći uloge trgovačke luke, znači one uloge koja je ne samo proizvod njegovog povoljnog prometno-geografskog položaja, već i sastavni dio njegove velike prošlosti i okosnica njegove privredne sadašnjice. Po toj nemogućoj logici, Venecija i Napulj trebali bi da likvidiraju svoj visoko razvijeni lučki promet samo zato, jer ih je priroda obdarila ljepotama koje su poduzetni ljudski duh i radina ruka znali uspješno da iskoriste. Razvitak i napredak cjeline moguć je jedino tako da se uporedo podižu svi njeni dijelovi. Vrlo je primitivno i za konačni uspjeh sumnjivo sredstvo ukidanje na jednoj strani, da bi se dalo drugoj strani. S takvim metodama, ograničenim i po koncepciji i po eventualnim rezultatima, treba jednom zauvijek raskrstiti.

Ne samo interesi Dubrovnika kao luke i turističkog centra svjetskog glasa, već interesi jednog cijelog dijela Jugoslavije traže da se izloženim saobraćajnim pitanjima pokloni naročita pažnja, jer godine prolaze, a povoljne prilike se nepovratno gube na štetu primorja i njegova zaledja.

Dubrovnik, pogled na sjeverni dio grada

DVORSKI

LIFERANTI

BRAĆA DRAGAN

TVORNICA ŠEŠIRA I TULJACA

PETROVGRAD

POŠT. ČEK. ZAGREB 46.575. TELEFON 2.51.

SKLADIŠTE: ZAGREB, GAJEVA 44.

† EDO MARKOVIĆ

Kako je svima, nažalost, poznato, dana 18 decembra 1939 poginuo je tragičnom smrću naš brat Edo. Pretsjednik beogradskog kluba brat Stevan Vagner održao je na njegovom grobu ovaj govor:

Beogradski Rotary Klub sa žalošću se prašta od svoga uvaženog člana-brata Ede Markovića. Za duboku žalost vezani su iskreni osećaji neizmerne zahvalnosti i dubokog priznanja prema čoveku i bratu koji je ceo svoj život sa uspehom posvetio služenju, i to služenju državi, zajednici i bližnjem, vodeći svakada samo računa o opštoj koristi, a nikada o svojoj.

Čovek od karaktera i časti, odmeren, ozbiljan, ali i pristupačan; obdaren prirodnim i mirnim sposobnostima; darovit, savestan i istrajan, kritičkog duha sa neverovatnom sređenošću i preciznošću, duhovit po prirodi sa veselim humorom koji je osvajaio i privlačio, svestrano obrazovan, širokih pogleda i uvek čistih pobuda Edo Marković pretstavljao je izrazitu, voljenu i uvaženu ličnost u našem Klubu i celokupnom društvu. Redak je čovek kod koga je priroda obilje dobroga tako harmonično splela u celini kao kod pok. brata Ede.

U trenutku kada je on prekinuo sve konce koji su ga vezivali za ovozemaljski trošni život, iza njega ostaju ogromna dela, usluge, koristi našoj zemlji i zajednici, koja će večito sa ponosom biti vezana za njegovo ime. On je za života podigao sam sebi spomenik svojim neumornim, plodnim i uspešnim radom. Klub je Rotara u Beogradu bio ponosan njegovim članstvom. Njegova ogromna aktivnost, bogata uspesima na kulturnom, privrednom i nacionalnom polju ostaće za svakada zabeležena. Nikada zamoren, nikada neraspoložen, uvek odan da se sa puno volje i predusretljivosti odazove na svaki poziv i rad za opšte dobro; uvek prvi ili među prvima, ali ne sa pozom i isticanjem već vrednoćom, znanjem, trezvenošću, čestitošću i ljubavlju bio je spreman za najviše Rotarsko načelo koristi koji drugome najbolje služi.

Zajedničko nam je svima sada osećanje da smo smrću Ede Markovića izgubili zaista velikog čoveka; porodica je izgubila divnog supruga, odnosno oca; prestala je da deluje jedna od onih osnovnih snaga na kojima počiva naš privredni i nacionalni život, prestalo je da kuca jedno toplo, široko jugoslovensko i rotarsko srce.

Njegovo ime, njegov duh ostaće među nama večito, utešimo se time. Slava i večni pomen bratu Edi Markoviću!

MEDKLUBSKI SESTANEK V CELJU

Rotaryklub Ljubljana je priredil dne 2. decembra t. l. medklubski sestanek v Celju katerega so se udeležili sledeči klubi: Kranj z 9, Ljubljana z 12, Maribor z 11, Varaždin z 2, in Zagreb z 7 člani. Na ta sestanek so bili povabljeni tudi gosti iz celjskega meščanstva ter so se temu vabilu odzvali sledeči gospodje: mestni župan gospod dr. Alojzij Voršič, okrajni glavar dr. I. Zobec ter ravnatelj Jože Smertnik, tajnik Vinko Prelog in veletrgovec Ravnikar.

Na lepe uvodne pozdravne besede br. predsednika Ljubića sta reagirala mestni župan dr. Voršič in okrajni glavar dr. Zobec z navdušenimi nagovori, s katerimi sta izrazila svoje velike simpatije za rotarsko gibanje in rotarska načela. Nato je br. guverner ing. Radovan Alaupović v kratkih jedernatih besedah izrazil svoje veselje nad lepo uspelim skupnim sestankom. Br. dr. Viljem Krejči je prečital vzorno sestavljeno predavanje o rotarski ideologiji in rotarskem delovanju, nakar je predsednik R. C. Zagreb br. Horvath v daljšem govoru izpopolnil teoretična izvajanja br. dr. Krejčija s praktičnega stališča. Brzozjavno so pozdravili sestanek klubi: Split, Beograd, Sombor, Brčko, Stari Bečej, Varaždin in Stara Kanjiža. Pred zaključitvijo oficijelnega dela je pastpredsednik mariborskega kluba br. Sabothy iznesel nekaj humorističnih misli o pojmu klasifikacije ter končno predaval o vinu, kar je vzbudilo splošno veselje in smeh. — Na medklubskem sestanku so navzoči bratje nabrali din 724.50, kateri znesek je br. predsednik izročil gospodu županu dr. Voršiču za mestne reveže, za kar se je gospod župan prisrčno zahvalil. V nedeljo 3. decembra zvečer je ljubljanski radio poročal o lepo uspelem celjskem sestanku.

V sledečem navajamo po redu održane govore:

Govor predsednika ljubljanskega kluba brata Josipa Ljubića:

Spoštovani gospodje gostje, dragi brati rotarji!

Na pobudo Rotary Kluba v Ljubljani smo se sešli danes na tem medklubskem sestanku, na katerem sodelujejo rotarji klubov Zagreb, Varaždin, Karlovac ter Maribor, Kranj in Ljubljana. Že dalj časa so slovenski rotarji gojili željo, da bi se nekje na meji Hrvatske in Slovenije sešli s hrvatskimi brati sosednih klubov in glejte, s tem sestankom se uresničuje ta davna želja, ki so jo hrvatski bratje rotarji sprejeli s prav tako ljubeznijo. To lepo romantično mesto pa smo si izbrali za ta sestanek iz dveh razlogov:

Celje je tretje največje mesto Slovenije, a navzlic temu v njem še ni našla odmeva rotarska ideja, ki zajema že približno 10 let prestolnico Slovenije Ljubljano in prestolnico Štajerske Maribor in v najnovejšem času prestolnico Gorenje Kranj. Na tem našem medklubskem sestanku želimo vsaj najodličnejšim zastopnikom mesta Celja v glavnem prikazati cilje in naloge našega rotarskega pokreta. Na ta način posredujemo, da se naša ideja služenja razširi tudi med celjske meščane.

Mimo tega leži Celje nekako v sredini med vsemi klubi, ki so danes tu navzoči, dalje, kar je še važneje, Celje krije v sebi značilno preteklost, Celje je bilo v srednjeveški davnini velikega pomena, ker je vezalo brate Slovence z brati Hrvati. Gospodarji celjskega gradu, čigar ostanki se še danes ponosno dvigajo nad Vašim mestom in pričajo o slavni preteklosti, so skušali že v 15. stoletju doseči s hrvatskimi kraji takšne zveze, ki bi mogle Slovence in Hrvate medseboj močnejše povezati. Pesnik Anton Aškerc označuje v svoji pesnitvi: »Celjska romanca« to davno celjsko resničnost s temi stih:

Jaz grof Ulrich, grof in Knez Celjanom,
vsem Celjanom in okoličanom,
knez Slovincem in gospod Hrvatom,
nam sosednim našim ljubim bratom

— — — — —

Rotarstvo seveda posveća najvećjo pozornost posameznikom, ter je zaradi tega pri nas najvažnejše služenje v klubu. Naš rotarski program, ki ga označujejo štiri naše največje naloge, lahko torej najbolje izpolnijo ravno posamezniki, ki uresničujejo ideal službe v raznovrstnih njegovih oblikah t. j. v svojem poklicu, v krogu svojih znancev, v svoji občini, sredi svojega naroda ter naravno tudi v mednarodnem življenju. Danes deluje po vsem svetu nekaj nad 5.000 rotari-klubov (t. j. točno 5007), ki so porazdeljeni po 89-tih državah ter imajo 210.000 članov, ki delujejo v raznih poklicih. Spričo tega je jasno, da je rotarstvo važen činitelj v današnji človeški družbi in v narodnem življenju in da tako v naši skupni domovini ni nobenega važnejšega dogodka, kateremu ne bi posvetili naše pozornosti. Zaradi tega ne smejo biti niti slovenski niti hrvatski rotarji ravnodušni nasproti dogodkom, ki se odvijajo v naši najnovejši zgodovini. Vsak izmed nas je na svojem položaju dolžan, da stremi in dela za čim večje zблиžanje med brati Hrvati in Slovenci. Naše vezi, ki niso od danes, so v preteklosti sijajno dokazale, kako more bratska sloga porušiti največje zapreke in doseči pomembne uspehe. Zato nadaljujmo in podprimo započeto delo naših dedov, ta naš klubski sestanek pa naj bo dober začetek tega našega velikega dela oziroma nadaljevanja!

Spoštovani gospod župan!

Vsem nam tu zbranim rotarjem je zelo drago, da ste se odzvali našemu vabilu in da Vas imamo v naši sredini. Zelo smo srečni, da moremo v Vas pozdraviti prvega meščana tega mesta, po Vas pa vse meščanstvo mesta Celja. Ob tej priliki Vas hkrati prosimo, da bi bili pri Vaših someščanih veren tolmač naših čustev in našega dela.

Prav tako smo srečni, da moremo v naši sredi pozdraviti načelnika celjskega sreza gospoda dr. Zobca, ter odlične predstavnike gospodarskih krogov.

Iskreno želimo, da na današnjem sestanku najdete mnogo zadovoljstva in da odnesete z njega kar najboljše vtise. Ta naš današnji sestanek je po svojem značaju prav takšen, kakršnih je 5.007 sestankov, ki se vsak teden vršijo po vsem svetu. Zaradi tega boste pač lahko presodili pomen rotarskega dela.

Dragi naš brate guverneru!

Rotary Klub Ljubljana, a s nama i svi ovdje sakupljeni rotari, vrlo smo sretni, da si se našem pozivu odazvao i da se danas nalaziš medju nama. Ovaj je sastanak upriličen prema Tvojim smjernicama, koje si nam dao na bledskoj distriktnoj konferenci u Tvom nastupnom govoru, gdje si nam savjetovao rad na što jačem zблиženju medju susjednim klubovima. Mi ne kanimo s ovim sastankom zaključiti naš rad u tom pravcu, već naprotiv nastojaćemo ga nastaviti i kušati naše veze sa svim ovdje sakupljenim klubovima što više ojačati i produbiti, a Tebe dragi brate guverneru, molimo, da nas u tom s punim Tvojim autoritetom i ambicijom podupreš. U to Te ime najsrdačnije pozdravljam u ime svih nas.

Smatram svojom dužnošću posebice još pozdraviti i naše ugledne past-guvernere, koji prisustvuju današnjem meetingu, i to braću dra. Krejčija i dra. Slokara. Ova dva uzorna i požrtvovna rotarska radnika i kao obični rotari uvijek se najpripravnije odazivlju svakom pozivu, pa i za današnji sastanak preuzeše dužnosti, i to past-guvernar dr. Krejči održaće nam predavanje, a past-guverner dr. Slokar, kako vidite, vrši funkciju tajnika.

Konačno dozvolite, draga braćo, da i Vama svima zajedno u ime R. C. Ljubljana zaželim dobrodošlicu i da Vas najsrdačnije pozdravim. U prvom pak redu pozdravljam naš kumovski zagrebački klub u osobi njegovog predsjednika brata Horvata. Nas sa zagrebačkim klubom ne vežu samo kumovske veze, već i obostrano nastojanje, kako bi se stvorila što solidnija osnovica za bratsku suradnju Hrvata i Slovenaca. Ovoj svrsi namijenjen je i današnji sastanak, pa nam je zato drago, što na njemu sudjeluje i bratski klub iz Varaždina, koji takodjer bratski pozdravljam.

Na posljetku srdačno pozdravljam naše drage Mariborčane i Kranjčane. Oni nas osobito zadužiše s brojnim odazivom, a naročito Mariborčani — na čelu sa svojim predsjednikom ing. Šlajmerom — sa iskrenom suradnjom za ovaj sastanak, na što im na ovom mjestu najsrdačnije zahvaljujem.

Govor brata guvernera:

Poštovani gosti, draga braćo i prijatelji,

ponajprije srdačno i iskreno zahvaljujem svima Vama, a posebno ljubljanskom i mariborskom klubu što su tako lijepo organizovali ovaj naš medjuklupski sastanak u ovom lijepom mjestu naše dične Slovenije.

Zahvaljujem Vama svima što ste zdušno prihvatili moj poziv koji sam Vam uputio kao novo izabrani guverner na ovogodišnjoj distriktnoj konferenciji na Bledu za razvijanje i jačanje što tješnjih, što dubljih veza prijateljstva između svih klubova u našem distriktu. Danas u ovim teškim vremenima sveta je dužnost svih nas da tu misao vodilju unesemo u naše klubove, da je negujemo, produbljujemo i izgradjujemo! Najbolji put k ovom cilju je bez sumnje održavanje medjuklupskih sastanaka na drugarskoj bazi. Ovo drugarstvo između klubova stvara onu tvrdu i nerazrješivu vezu duhova, koja se zove prijateljstvo.

»To je vatra što nikada ne trne, samo je valja potsticati svim onim najljepšim i najplemenitijim što se radja u ljudskim dušama!« — rekao sam na Bledu. Ovim putem mi ćemo se najpouzdanije približiti rotarskom idealu da se harmonički približe i zbliže svi ljudi dobre volje. Život svakog pojedinca naći će put u život ostalih, nenarušujući uzajamnu slogu, pomažući razvitku svega što ima unutarnju vrijednost, sposobnu da koristi svima!

U tom duhu neka se razvija i donese željene rodove i naš današnji sastanak!

Govor pastguvernera brata dra. Viljema Krejčija:

Spoštovana gospoda!

Dragi bratje!

Ni prav lahka naloga, če naj v pičlo odmerjenem času gospodi, ki se še ni seznanila z našimi nalogami in cilji, razložim, kdo smo in kaj hočemo in obenem svojim rotarskim bratom, ki so čuli že toliko naših idejnih predavanj, tudi povem nekaj in če se pri tem ponavljam, naj bo to vsaj v novi obliki.

Rotary klubi so, kakor jaz na stvar gledam, družabne skupnosti ljudi dobre volje, so to skupnosti najboljših zastopnikov različnih poklicev onega kraja, čigar resničen prerez naj ta skupnost predstavlja. Namen Rotary klubov pa je, da si — ne kot skupnost, temveč po svojih posameznih članih v njihovem svakanju delovanju — prizadevajo, da bi postavili vse zasebno, poklicno in javno življenje in delovanje na načela etike in morale, da bi nadalje kolikor mogoče izravnali pretirane diferencijacije socialnih, kulturnih, poklicnih, pa tudi narodnostnih in verskih struj človeškega gibanja, da bi tudi vzbudili v ljudstvu medsebojno spoštovanje, priznavanje tujih pravic in lastnih dolžnosti v vseh panogah človeškega delovanja in končno, da bi gojili čisto in nesebično prijateljstvo ne samo med člani svojega kluba in pripadniki vse rotarske organizacije, temveč tudi sploh med prebivalci svoje domačije in celo po vsem svetu brez razlikovanja po stanu, narodnosti in veri. Naravna posledica takega prizadevanja je seveda tudi pospeševanje vsega, kar zatira zavist in sovraštvo in kar ustanavlja pogoje za svetovni sporazum in mir med narodi.

Predaleč bi šel, če bi hotel tu izražene misli pobližje opisati in jih razpredeliti. Le zaradi boljšega razumevanja naših načel naj omenim nekaj izrekov, ki se prilegajo našim idejam in načinu našega ravnanja:

Svet ni bil ustvarjen samo za tebe, temveč je na njem še nešteto drugih ljudi, ki imajo kakor ti enako pravico do življenskega obstanka, pravico do zraka in sonca, pravico do dela in preživljanja, pravico do izbire svojega osebnega prepričanja in pravico do rodbinske sreče, najsi bodo to tvoji sorodniki in prijatelji ali pa tujci, tvoji stanovski tovariši ali konkurenti, tvoji službo-dajalci ali pa tvoji uslužbenici, najsi bodo dobavitelji ali odjemalci.

Nihče, niti ti, niti kdorkoli drugi nima pravice, da bi se krivično okoristil na tujo škodo.

Ne išči koristi, ki bi je ne mogel zagovarjati pred svojo vestjo in pred javnostjo.

Pri vsakem poslovanju naj imajo pravične koristi vsi, ki so na njem udeleženi.

Tvoji računi najbodo vedno jasni in čisti.

Ne stori drugemu, kar nočeš, da bi drugi tebi storili.

Vsak poklic je časten nele, ker nas preživlja, temveč ker moremo pri pravilnem izvrševanju z njim koristiti tudi drugim in skupnosti.

Kar je meni v čast in ponos, ne more biti drugemu v sramoto.

Prijateljstvo je dragocen kapital, ki nosi visoke obresti, če je naložen v nesebičnem spoštovanju bližnjega.

Iz načel in misli, ki sem jih tu naštel, smo rotarji izoblikovali pojma »služenja«, ki je istoveten z delovanjem v smislu naših načel. Sestavili smo dva temeljna izreka:

»Služenje nad vse« in

»Kdor drugemu služi, najboljšo zasluži«.

Ta dva izreka pomenita, da naj vsakdo pri vsakem svojem začenanju, delovanju in nehanju upošteva prej opisana načela, da naj torej »služi« in da tisti, ki tako ravna, obenem tudi najboljšo ščiti svoje lastne koristi, ker poleg drugega skrbi obenem tudi za tisto notranje ravnovesje in tisti duševni mir, ki so potrebni za uspešno delo, za srečno življenje in za častno smrt.

Samo če upoštevate te naše misli, boste razumeli, kako je to mogoče, da kljub vsem splošnim narodnim, socijalnim in političkim napetostim, sede ob istem omizju vsa leta in teden za tednom kakor najboljši prijatelji pripadniki vseh poklicev, različnih narodnosti, politično povsem drugače usmerjeni, v svetovnih prepričanjih različno orientirani, stari in mladi, skupaj, se med seboj spoštujejo, se vesele vsakega sestanka in si pri vsaki priliki brez ovinkov in odkrito pavendar prijateljsko povedo, kar jim je na srcu in vse to v zavesti, da je vsaka beseda sprejeta z isto dobro voljo, kakor je bila izrečena. Če me vprašate, kako je vse to mogoče, vam povem, da je stvar silno enostavna in neprisiljena. Predvsem rotar nima nikdar predsodkov; v bližnjem vidi predvsem človeka, ki je kakor on sam tudi ustvarjen po božji podobi; spoštuje pripadnike vseh poklicev brez razlike, ker je vsako pošteno delo častno; političnih nasprotnikov rotar ne pozna, temveč pozna samo somišljenike drugih političnih struj, ki jih osebno prav tako spoštuje, kakor zahteva, da drugi spoštujejo njega; v sinu drugega naroda ne vidi svojega sovražnika, temveč mu priznava in celo od njega zahteva, da tudi on ljubi svoj narod in spoštuje jezik svojih očetov; v verskem pogledu rotar ne zaničuje drugovercev, saj priznava tudi veroizpovedim, ki jim sam ne pripada, etične momente, ki pospešujejo po rotarskih načelih urejeno življenje; rotar se vedno zaveda, da je sestavni del velikega aparata, ki se imenuje sožitje in, ki zahteva harmonično delovanje vse svoje kompozicije.

Pri sedanjih časih je tudi treba, da povemo, kakšno stališče zavzema rotar napram svojemu narodu in napram svoji državi. Rotary je internacionalen, toda ne v tem smislu, kakor pojmujejo internacionalo nekateri v političnem smislu, temveč je Rotary internacionalen zato, ker mu pripadajo z neznatnimi izjemami vsi narodi. Mi smo internacionalni zato, ker v pripadnikih drugih narodnosti ne vidimo svojih sovražnikov, temveč ljudi, s katerimi moremo in hočemo biti prijatelji. Mi smo internacionalni zato, ker vsak od nas mora ljubiti svoj narod in spoštovati svoj jezik, a to isto dolžnost in pravico priznavamo članom vsakega drugega naroda. — Rotarji smo pa obenem tudi najboljši državljani, ker bi bilo v opreki z rotarskimi načeli, če bi kdo karkoli podvzel, kar ne bi bilo v skladu z interesi države, ki ji pripada, saj mi priznavamo le konstruktivno delo. Bistveni sestavni del našega delovnega programa je delo v korist skupnosti, pod katero razumemo svojo občino, svojo ožjo domovino in svojo državo. Delo v korist te skupnosti pospešujemo na vse načine, vsak v svojem področju in po svoji najboljši vesti in prepričanju.

Če še končno povem, da je ta naša ideja razširjena po vsem svetu, med vsemi narodi, da le v Rusiji niso še obstojali Rotary klubi in da so jih mnogoštevilne in odlično sestavljene odpravili — globoko sem uverjen, da le začasno — samo v sedanji Nemčiji in Italiji, sem menda povedal vse, kar je na splošno interesantnega o našem gibanju.

V veliki nevarnosti se nahajam, da bi mi nepoučen očital, da smo krivi preroki, ko se kljub vsemu propagiranju svetovnega prijateljstva in miru kar svet podira v najsrditejšem sovraštvu in vojskovanju. Temu nasproti moramo pač ugotoviti, da niso bili rotarji tisti, ki so pričeli z delom, kakršno je v diametralnem nasprotju z našimi načeli in da bi do vsega tega ne prišlo in sploh ne

moglo priti, če bi o vprašanih, zaradi katerih so narodi segli po orožju, odločali rotarji po rotarskih načelih. Da delo odgovornih ni bilo v skladu z rotarskimi principi, je več kot jasno. Tudi dejstvo, da nam je v zadnjih letih odpadlo iz naše skupnosti mnogo odličnih zastopnikov naše ideje v Nemčiji in Italiji, naj nas ne moti, da ostanemo zvesti svojim idejam in da s podvojenimi silami vršimo svoje naloge. Ne glede na to, da smo pridobili namesto njih tisoče odličnih novih prijateljev po vsem širnem svetu, moramo upoštevati, da vsako veliko gibanje, vsaka velika ideja naleti, zlasti če je njen razmah mogočen, na reakcijo, iz katere pa mora iziti kot zmagovalec, če je čista in zdrava, krepka in za življenje sposobna. Skoraj vse velike epohalne zamisli, zlasti pa tudi vsa velika verska pibanja so doživela svoje preganjanje, ki jim je le še pripomoglo h končni zmagi, ker so bile zgrajene na temeljih etike in morale. Narodnostni boji so vedno bili uspešni in zmagovalni samo dotlej, dokler so se gibali v mejah pravičnosti in so doživeli poraz vsi tisti, ki so si zaželeli neupravičenih koristi na škodo drugih. Meje starorimskega imperija, ki so segale od severne Evrope do neznanih predelov Afrike, od Španije do Male Azije, so morale pasti, ker niso bile niti naravne, niti pravične. — Gustavu Adolfu niso nič pomagale njegove zmage, ki jih je izvojeval v tujini. — V Rusiji je pričela tragedija Napoleonovega od Nila do Severnega morja sagajočega carstva, — na Kajmakčalanu so morali sovražniki južnih Slovanov spoznati, da so prekoračili meje pravičnosti. Tako nas uči zgodovina, največja učiteljica vseh vekov, da ni moč trajno vzdrževati nobenega uspeha, če ni zgrajen na etičnih momentih. Tako je vedno bilo, tako je in tako bo vedno. Mi rotarji se samo čudimo kratkovidnosti tistih, ki odločajo o usodi narodov, da ne sprevidijo, da je vsaka neupravičena korist na škodo drugih obsojena na žalosten konec in da ni moč vzdržati uspehov, ki jim manjka etična podlaga. S svojimi miroljubnimi sredstvi mi rotarji ne moremo napraviti konec vojni, ki pretresa temelje svetovne civilizacije in kulture; ne dvomimo pa niti najmanje o tem, da bo končno zmagalo poštenje in pravica, ki izravna vse neskladnosti. Ne samo zaradi doslednosti, ki je odlična čednost spoštljivega moža, temveč tudi zaradi svoje življenske naloge, ki jo nam narekuje naša vest, bomo storili vse, da bodo načela, ki je na njih zgrajeno rotarsko gibanje, pronicala v vse sloje človeške družbe in da bodo prepojila vse zasebno, poklicno in javno delovanje. Na ta način bo ustvarjen boljši človeka vreden obstoj bodočim rodovom. Kdor si pa danes domišljuje, da je zanj že nastopil svetopisemski čas, ko bo samo en hlev in en pastir, naj ve, da se nahaja v zmoti; en sam pastir bo šele takrat, ko bo ena sama čreda, ki ne bo poznala med seboj ne sovraštva, ne zavisti. Nalogo, izglajevati neednakosti in pospeševati simbiozi, si je nadel Rotary, — brez njegovih načel in brez njegovega načina delovanja ne bo čreda enotna, ne bo enega hleva in ne bo enega pastirja.

Govor predsednika zagrebskega kluba brata Josipa Horvata:

Uvažena gospodo, draga braćo rotari,

čast mi je i radost velika u ime Rotary kluba Zagreb uzeti riječ pred ovim odličnim krasnim skupom u lijepom drevnom Celju. Slavenska naseobina na temeljima klasične Claudia Celeia unatoč tisućgodišnjih historijskih oluja održala se je kao tvrd nepredobitan bastion slavenskoga življa prema Srednjoj Europi.

Drevne su yeze koje upravo Celje vezuju s hrvatskim životom. U 14 i 15 vijeku, kroz stotinu godina, gospodari Celja, Celjski grofovi vezuju ovaj kraj i njegovo ljudstvo s hrvatskim svijetom gotovo cijeloga njegovog sjevernog područja. Celjski grad i Medvedgrad nad Zagrebom temelji su njihove moći. Kruti su bili feudalci ti grofovi Celjski, takovo je bilo vrijeme. Teško je bilo njihovo gospodstvo. No, ono je imalo ipak jednu pozitivnu stranu. Dvije grane istoga stabla, koje dijeli Sutla, po prvi puta su se u ono doba malo bolje zbližile i upoznale. Stare kronike zagrebačke svjedoče da je upravo u doba vladavine Celjskih grofova bio jak priliv pučanstva iz slovenskih strana u Zagreb, slobodnu kraljevsku varoš, koja je došljacima, često bjeguncima, danas bismo rekli ispod diktatorskoga režima feudalnih vladara, pružala utočište, mogućnost slobodnoga života i razvitka. Kasnije, u XVI vijeku, kad u Hrvatskoj bude istaknut barjak za staru čovječansku pravdu, Sutla opet prestaje biti granicom u dušama narodnim, seljačtvo iz Štajera kao i Kranjske ide s Gupčevim barjakom. A pred stotinu godina, Stanko Vraz, »Ilir iz Štajera« uskrisuje opet ideju bratinstva,

postaje jednim od duhovnih vodja hrvatskoga preporoda. On je, kako reče August Šenoa, veliki pobornik sporazumijevanja Slovenaca i Hrvata, »i vaš i naš«. Staze, kojima su danas koraknuli Rotary-klubovi s ovu i s onu stranu Sutle, stare su, imaju uznositu tradiciju. Rotary-klubovi nijesu mogli odabrati bolje, nego da i oni prinose svoj prilog upoznavanju medju dobrim ljudima, predstavnicima najrazličitijih zvanja. Upoznati se znači poštivati se medju sobom, a to je najbolja baza sporazumnog rada za boljitak zajednice. Pa koliko bio skroman taj prilog što ga Rotari mogu dati, sigurno će biti i on od koristi.

Ugledni moji predgovornici ocrtali su Vam plastično i jasno šta je to Rotary, kakva je njegova ideologija, koje ciljeve želi postići.

Ali kako je rekao najveći Nijemac Goethe — »grau ist jede Theorie«, zeleni se samo stablo života. Na to stablo života Rotary polaže sve, život u svim svojim manifestacijama arena je njegova djelovanja. Želim stoga da vam kažem što je rotarstvo u dnevnom životu svakoga pojedinog njegovog člana, što mu rotarstvo daje, naročito što može dati pojedincu u ove sudbonosne dane, kad nitko ne zna što nosi dan, a što nosi noć; kad je čovjek, da tako rekнем, lišen one najveće radosti što mu je život pruža, očekivati još nešto lijepo i dobro od života; kad ono što gledamo u svijetu može samo u pojedincu pokolebati vjeru u čovjeka, utrti pute shvaćanju da je sila nad pravdom i da je njegova huda kob što je čovjek čovjeku vuk, protivnik, neprijatelj.

Prikazujući vam što rotarstvo može dati pojedincu neću vam crtati nikakve uzvišene, idealne i apstraktne slike, ma kaka one bile zamamljive, niti ću otkrivati neki posebni filozofski sistem u rotarstvu. Rotarstvo se nastoji kloniti od svih apstrakcija, svih teorija. Rotarstvo je praktičan svagdašnji život, koji ono želi samo učiniti snosljivijim, boljim i za pojedinca i za zajednicu. Prikazat ću vam stoga u krupnim crtama, kako taj dnevni život rotari proživljuju. Prikazat ću ga bez uljepšavanja.

Jednom na tjedan rotari se sastaju. Onaj veliki Irac ironičar B. Shaw, kad su ga pitali što rotari rade, dao je jedak odgovor: Rotari odlaze na večeru. Odgovor Shawov je točan, iako je zloban. Zaista, rotari odlaze na večeru, ali večera nije sve. Sastanak za prijateljskim bratskim stolom nije svrha nego sredstvo. Večernji stol rotarski je simbol da je dan dnevnih briga i sitnih neugodnosti završen, da se je pojedinac od njih oslobodio i da je sad sposoban i za ono, kako veli Krist u besjedi na gori, da ne živi čovjek samo o hljebu. Sastaje se desetak dvadesetak rotara tako za prijateljskim stolom. Neobičan je to skup, sasvim drugačiji od poslovičnih »Stammtischa«. Ni dva rotara nijesu jedan drugome slični; za rotarskim stolom okupljeni su ljudi svih mogućih zvanja, svaki od njih zastupa po jedno zvanje. Imate tu i trgovca i obrtnika, zemljoposjednika i pravnika, artistu i inžinira, suca i industrijalca. Ima tu ljudi iz zvanja koja su u dnevnom životu čak na oko na protivnim stranama barijere. Bez rotarstva svi ti ljudi ne bi se jamačno nikad poznavali, a još manje mogli okupiti na nekom trajnom zajedničkom radu. Eto vidite, tu se otkriva prva pozitivna strana rotarstva. U doba naše kad se ljudi opet, kao u srednjem vijeku, sve više grupiraju po staležima, kad se stvaraju u najrazličitijim oblicima staleške korporacije, u kojima pojedinac živi samo u svom uskom krugu, neznajući pravo kako zapravo živi i šta hoće njegov susjed iz druge profesijske organizacije, rotarstvo okuplja ljude svih zvanja, ono je posrednikom medju njihovim zvanjima s velikim ciljem da dovedu u sklad najprije ljude, da uz njihovu pripomoć stvori harmoniju medju staležima. A da je to na korist zajednici i društvenoj i narodnoj, to ne može nitko poreći.

Rotari večeraju. Neusiljeni su za prijateljskim stolom, njegova atmosfera skida s njih sve ukočeno, omogućuje im da budu iskreni, da kažu neuvijeno svoje mišljenje, jer se nalaze medju prijateljima, a zna se da pravi prijatelj ne može zamjeriti drugome prijatelju mišljenje ni onda, ako se s njim ne slaže. A samo na taj način ljudi se mogu upoznati, a na poznavanju se najsolidnije gradi medjusobno poštivanje, taj najbolji zalog jednoga skupnog nesebičnog rada. Večera prolazi, a onda dolazi rad. I sad, recimo, novi član rotarstva saznaje da se isto takovi sastanci isto takovih najrazličitijih ljudi održavaju i u drugim mjestima njegove domovine, i više, u drugim državama, u cijelom svijetu. Rotarstvo nikad ne miruje — ono radi u svom idealu služenja u zvanju za dobro ostalih ljudi. Na tim sastancima iz izvještaja koji neprekidno pritiču saznaju, šta rade rotari drugdje, kakove njih brige more, kako oni rješavaju svoje pro-

bleme. Svaki pojedinac stiće tu već samo slušajući te izvještaje, prima mnoge potsticaje, kojima se može okoristiti i u svom poslovnom životu. Drugi dio rada na rotarskoj večeri obično su predavanja i referati. Upozoravam, da to nijesu nikakve apstrakne, učene pouke — pojedini rotar pripovijeda svojim rotarskim drugovima, kako je u njegovom zvanju i njegovom poslu, šta ima novo u njegovoj profesiji, na kakove smetnje nailazi u svom radu, šta bi po njegovom mišljenju valjalo učiniti da poslovi krenu na bolje. Ti izvještaji i referati uvijek su zanimljivi, svakom pojedincu otkriva jedno takvo predavanje nov svijet koji ne poznaje, koji bi mu bez rotarstva i ostao nepoznat, a u većini slučajeva otkriva da se pitanja, s kojima se bavi njegov rotarski brat, i te kako tiču i njega samoga. I sad nastaje diskusija — svako iznosi svoje mišljenje, daje svoj sud. — I upravo ti razgovori, pored svoje stvarne vrijednosti, imaju nada sve veliku ljudsku vrijednost. U tim diskusijama ljudi se najbolje upoznaju i nauče medjusobno se cijeniti. A stvarna vrijednost pak tih diskusija ne može se dovoljno naglasiti. Koliko je u njima rodjeno sretnih inicijativa, zamišljeno djela koje rotari onda dalje izvode i ostvaraju ili sami u svojem zvanju ili u svojim stručnim organizacijama.

Teško se dobri rotari rastaju — ali sutrašnjica zove na počinak. U etapama se rotari razilaze, a obično ih dio još ostaje na okupu, na t. zv. post-meetingu. — Drugarske veze u sasvim intimnoj prijateljskoj atmosferi tu se još više produbljuju. Rotar pak, kad je izvan svoga obitavališta, dužan je posjetiti klub u mjestu u koje su ga doveli njegovi poslovi, ukoliko naravski taj klub toga dana održaje svoj meeting. — I tu odmah, ma u kojem dijelu svijeta bio, nalazi isto tako srdačne prijatelje, spremne na svaku uslugu. I u vrijeme ove krvave krize, uprkos svim poteškoćama, rotarsko prijateljstvo opasuje cijeli globus, i ono je zaista ostalo jedina neokrnjena veza medju ljudima različitih profesija i narodnosti.

Eto tako rotarstvo organizuje čestitost ljudi od privrede u korist društvu, u korist zajednici. Svaki rotar, kako sam vam ispriповjedio, služi u klubu; svojim služenjem u klubu služi najbolje u svojem zvanju, a svi rotari zajedno, promičući čestitost u svom zvanju, služe zajednici, narodu i narodima. Osjećanje prijateljstva koje klub daje svome članu, uzgaja optimizam. Danas je to sigurno najpotrebnije u dane velike revolucije koju proživljuje svijet. Rotarstvo uzgaja vjeru u čovjeka. Ono u praksi dokazuje da na svijetu ima mjesta za sve i svakoga; dokazuje da se upoznavanjem u prijateljstvu mogu uskladiti i riješiti svi sporovi; da sporova medju ljudima i staležima zapravo nema, ako se k njima pristupi s dobrom voljom i objektivnim gledanjem. Svakako, egoizam je velik potsticaj i stvaralac na svima područjima ljudske djelatnosti, rotarstvo ga priznaje, ali duhom svojim uskladjuje, koriguje, i želi iskoristiti njegovu snagu za plemenitu utakmicu na dobro svijetu.

Nema područja koje bi bilo rotarima nepristupačno. Toliko ima bijede, neznanja, nesporazumaka koje dobra volja i čestitost mogu ukloniti. Rotarstvo jednako djeluje na području karitativnosti, kao i na stvaranju mira medju staležima. Cilj je pravoga rotarstva promicati dobro. Ono traži dobre ljude, pomaže im, poštujući njihovo uvjerenje, njihovu vjersku kao i društvenu i nacionalnu pripadnost. Rotarstvo je protivnik fanatizma, ali priznaje samo jedan fanatizam: ljubav prema ljudima. Ona mu ravna i ndahnjuje svakodnevnim rad. Po tome vidite da rotarski rad nikad ne prestaje, da se ne svršava na večeri. Dnevni sitni rad u skladu s rotarskim naziranjem najvažniji je rad.

Danas rotarstvo, čemu tajiti, proživljuje teške dane, naročito u Europi. Nestaje radišnih distrikata, bezbrojni rotari moraju spoznati svu stravu ratnog uništavanja, kojemu su se uvijek protivili. Ali i u ove stravične dane rotari ne gube svoje vjere u čovjeka. Rotarski ideal ne može propasti. Proći će teška mora, i opet će se spoznati spasonosnost rotarskoga naziranja. Na rotarima je danas da vrše svoju rotarsku dužnost i svoje vjerovanje, dužnost prema zemlji koja ih je rodila, dužnost prema čovječnosti, u koju, uprkos svemu, vjeruju. S tom vjerom živi i naše rotarstvo u svom malom sektoru, žudeći da pomogne sporazumijevanju medju ljudima, uklanjajući svaki u svom dnevnom životu protivštine, jer vjeruje da su svi ljudi braća po Bogu i da mogu bratski živjeti medju sobom.

I Z N A Š E G D I S T R I K T A

P R O M J E N E U Č L A N S T V U :

NOVI ČLANOVI:		
Ime, prezime i zanimanje Mjesto	Klasifikacija	Adresa 1) poslovna 2) privatna
BANJA LUKA:		
Nedić Borivoje upravnik narodnog pozorišta	Psihologija i logika Psychology and logic	1) Narodno pozorište 2) Pelagićeva ul. 35
NIŠ:		
Bogdanović Andrija uprav. gl. fil. drž. hip. banke	Hipotekarni kredit State-Mortgage bank	1) Filijala Drž. Hip. banke 2) Karadjordjeva br. 13
Ćermilo Djoka trgovac građevnog materijala	Prodaja građevnog materijala Lumber manufacturing	1) Naum Ćermilo i drug — Djenerala Lešnjana 21 2) Mrnjačevićeva br. 2
PANČEVO:		
Maksimović ing. Dragoljub, vlasnik tekstilne fabrike	Industrija kudelnih proizvoda Hemp industry	1) Pančevačka tekstilna industrija ing. Maksimović & drug 2) Pošt. fah 271
VUKOVAR:		
Jakovljević Nenad upravitelj tekstilne tvornice »Stolin« d. d.	Tekstilna industrija Textile industry	1) & 2) Tvornica »Stolin« d. d.
ISTUPILI IZ KLUBA:		
<p>NIŠ: Mika Djordjević Sotir Blagojević Dr. Vojislav Lazarević</p> <p>SOMBOR: Djordje Racić</p> <p>STARA KANJIŽA: Jovan Šeregi (zbog prezaposlenosti) Lazar Terzin (zbog premještaja) Dr. Milorad Topolac (zbog prezaposlenosti)</p> <p>SUBOTICA: Dr. Veljko Momirović (radi premještaja)</p> <p>SUŠAK: Viktor Cerić Dr. Ivo Lipovšćak (radi premještaja)</p> <p>VARAŽDIN: Ing. Marijan Leskovar Gustav Heiszig (umro)</p> <p>ZAGREB: Dr. Branko Šenoa (umro)</p>		

RAD NAŠIH KLUBOVA

BAČKA TOPOLA. — U mesecu decembru održana su četiri redovna sastanka sa prosečnom frekvencijom od 85.93% i jedan vanredni kao međuklupski sastanak sa bratskim R. K. u St. Bečeju. — Držimo za dragu i milu dužnost i ovim putem izraziti našu najtopliju zahvalnost za ono primerno, ljubazno i bratsko gostoprimstvo, koje su nam braća i sestre ukazali prigodom našeg boravka u St. Bečeju. — Dne 19-og je dr Lustig Zoltan održao jedno veoma interesantno predavanje pod naslovom: »Pravni položaj zakonite i nezakonite dece prema roditeljima«. Na ovom sastanku je rešeno da će naš klub ove godine posuditi iznos od Din. 1.500.— na ime zimske pomoći podmlatku Crvenog Krsta u B. Topoli.

BITOLJ. — Održano je četiri sastanka. Na jednom od njih brat Tasa Tasić održao je neobično zanimljivo predavanje iz zvanja na temu »Zemljoradnja i mlinarstvo u Pelagoniji«. Pre oslobođenja Pelagonija je davala 4—5000 vagona pšenice godišnje, za 40 do 50% više nego posle ratova. Glavni razlog toj intenzivnijoj proizvodnji bio je nadzor sopstvenika zemljišta — aga i begova. Dok u severo-evropskim zemljama, manje plodnim od naše, zemljoradnik dobija 2—3000 kgr. pšenice po hektaru, naš seljak ovde jedva dobija 700—1000 kgr. — Što se tiče mlinarstva, i njegovi poslovi su od oslobođenja na ovamo naglo opali, i to iz sledećih razloga: 1) zbog gubitka teritorije za plasman do Soluna i Albanije; 2) zbog toga što je podelom zemlje seljacima smanjena proizvodnja svega, a naročito žitarica; 3) zbog stalnog plavljenja i zasipanja od strane reke Crne površina obradivog zemljišta iz godine u godinu smanjuje se.

BRČKO. — U ovome mesecu imali smo četiri klupska sastanka koji su dali prosječnu frekvenciju od 65.62%. — Na ovim sastancima primali smo i odašiljali nedjeljne izvještaje kako domaćih tako i stranih klubova. — Braća su podnosila svoje referate iz zvanja, kao i izvještaje o stanju na domaćem i inostranom tržištu s obzirom na ratne prilike koje vladaju u zaraćenim zemljama, i o posledicama koje te prilike izazivaju na našim tržištima u svim granama privrede. — U vezi s tim na jednom sastanku pročitao je članak dra. St. Popovića »Naša industrija i sirovi-

ne« iz kojega se je mogla vidjeti objektivna slika stanja sirovina i naše industrije u današnjem vremenu. — Brat Rudolf Trčka podneo je referat: »Moji utisci sa moga puta po Češko-Moravskom Protektoratu«, dok je brat predsednik Artur Padjen održao zanimljivo predavanje: »Moj lov na divlje svinje i lisice«, kojom su prilikom ustrijeljena 4 divlja vepa, a od ruke brata predsednika 3 komada i jedna lisica. — Pošto divlje svinje prave velike štete siromašnim planinskim seljacima, uništavajući im teškom mukom zasijane i obrađene njive kukuruzom, jedinom hranom tih planinaca, odstranjenjem ova 4 komada divljih veprova pomoženo je mnogo tim siromašnim seljacima, — dok su istodobno imali i Božićne pečenice, jer je brat predsednik meso istima podijelio. — Ostali sastanci bili su posvećeni drugarstvu, rješavanju tekućih klupskih pitanja, kao i nastojanju za povećanjem broja članova i održavanjem međuklupskih sastanaka sa Klubovima iz bliže okolice. — Iz Fonda Zimske pomoći u ovome mesecu odjenuli smo 10-toro siromašne školske djece, dok smo iznos od 1.500.— Din. dali za Dječiju školsku kuhinju pri Osnovnim školama. — Istodobno je pomagana akcija oko ubiranja što veće svote od građana za dječije kuhinje. — Naš Fond zimske pomoći povećan je u ovome mesecu za Din. 190.50.

DUBROVNIK — Svršetkom meseca decembra navršena je prva polovica godine 1939/40. Rad u ovih 6 mjeseci u normalnim godinama moramo priznati, ne bi bio zadovoljavajući, ali obzirom na sadašnju situaciju rad našeg kluba nije bio slab.

Braća su referirala o aktuelnim problemima, skoro na svakom sastanku iznašane su novosti iz zvanja, a zadnji sastanak u mesecu posvećen je bio uglavnom novostima iz zvanja.

Tajnik je redovito obavještavao braću o novostima iz domaćih klubova, a pojedini referati iz:

The Rotarian, News Letters,
Paris Rotary i t. d. Mitteilungsblatt,

Prigodom božićnih blagdana primili smo veoma veliki broj čestitaka od raznih klubova u zapadnim državama Evrope.

Kao rezultat sadašnjih prilika je, medju ostalim činjenica, da zadnjih mjeseci nijesmo imali ni jednog posjeta od stra-

nih klubova, a niti od domačih, što ostalih godina nije bio slučaj.

KARLOVAC. — U mjesecu decembru radio je ovaj klub sa samo tri sastanka radi božićnih praznika. Sastanku od 18. decembra sudjelovao je i brat Zvonimir Richtman, član R. kluba Sušak, koji je u Karlovcu boravio na vojnoj vježbi. Općenito je ovaj klub vanredno izilazio u susret svim članovima bratskih klubova, koji su bili u Karlovcu na vojnoj vježbi, i tako im boravak u svom gradu uljepšao. U klub stupio je novi član br. prof. Mirko Ereegović, koji će svojim znanjem znatno pripomoći našem pokretu. Predavanja održali su br. prof. Vj. Rajman »O Finskoj« te br. dr. I. Graho »O fašizmu« i br. P. Nome »O Norveškoj«. Sva predavanja bila su odlično izradjena.

KRANJ meseca decembra 1939 je imel samo tri sestanke s povprečno frekvenco 54,9%. Med temi sestanki je vštet tudi medklubski sestanek v Celju dne 2 decembra 1939, katerega se je udeležilo 9 naših članov. — Siromašnim otrokom na šolah v Mariji Snežni in v Kapeli smo poslali za Božić: 163 srajčk, 72 hlač, 23 parov čevljev, 48 parov nogavic, 42 čepic in 70.7 m popelina. — Br. Artur Heller je daroval 500.— din kot svetosavsko nagrado po 250.— din za najboljšo nalogo na Drž. tekstilni šoli in drž. realni gimnaziji v Kranju iz teme: »Česar ne želiš da drugi tebi stori, ne stori drugemu«. — Podpredsednik br. Franjo Sirc je imel referat o svojem potovanju po Italiji in o razvoju Beograda, br. Franjo Gorjanc pa o lesni trgovini. — Br. Mayr Mavrilij je bil imenovan za propagandnega člana za distriktno konferenco v Zagrebu. — V dobrodelne svrhe smo zbrali 156.— din.

LESKOVAC. — U mesecu decembru održana su četiri sastanka. Prema ranijoj odluci da se ima svakog drugog sastanka održati jedno predavanje, održana su u toku meseca dva predavanja i to: brat dr. Jovan Milenković »Uloga petroleuma u ratu« i brat Aleksandar Popović »Kudelja i vuna u trgovini:«. — Na ostalim sastancima rešavano je o pomoći koja se je trebala dati nevoljnicima za Božić, i doneta je odluka da se podeli socijalnom odboru grada 1.500.— din, fondu siromašnih učenika gimnazije i osnovnih škola po 500.— dinara.

LJUBLJANA. — V mesecu decembru smo imeli poleg 4 rednih sestankov še medkrajevni sestanek v Celju in si-

cer 2 decembra, na katerem je prisostvovalo od ljubljanskega kluba 12 bratov, iz Maribora 11, iz Kranja 9, iz Zagreba 7, iz Varaždina 2. Prisustvoval je tudi distriktni guverner br. ing. Alaupović ter kot gosta med drugimi mestni župan gospod dr. Alojzij Voršič in okrajni glavar dr. I. Zobec. Medklubski sestanek je v vsakem pogledu dobro uspel in se mora smatrati kot preludij za ustanovitev novega kluba v Celju. Na tem sestanku so navzoči bratje nabrali din 724.50, kateri znesek je br. predsednik Ljubić izročil gospodu županu dr. Voršiču za mestne reveže. Glavna predavanja sta imela br. pastguverner dr. Viljem Krejči ter predsednik zagrebskega kluba br. Horvat; humoristično predavanje mariborskega pastpredsednika br. Sabothya je dobre zaleglo. — Na rednem sestanku z dne 6 decembra je imel predavanje univ. prof. br. ing. Igo Pehani o poklicnih težavah pri vzgojanju rudarskih inženirjev. Br. Alfonz Lorger nam je poročal o Murmanski obali. — Na sestanku z dne 20 decembra je br. predsednik održal komemoracijo tragično umrlemu prvemu guvernerju našega distrikta br. Edu Markoviću. — Za dobrodelne namene smo o priliki Božića naklonili raznim dobrodelnim društvom skupno din 14.000.—. — Na rednem sestanku z dne 20 decembra 1939 je imel gost nerotar gospod dr. Alojzij Kuhar, priznani strokovnjak na polju zunanje politike, krasno uspelo predavanje pod naslovom »Zunanjepolitični pregled od leta 1936 do danes«. — Na sestanku z dne 27 decembra je imel br. Drago Potočnik referat o novih davščinah. V tem mesecu smo balotirali kandidate za članstvo v našem klubu, katerih je bilo ozvoljenih 11.

MARIBOR. — Ta mesec smo imeli samo tri sestanke. S frekvenco smo se napram prejšnjemu mesecu nekoliko poslabšali, toda s splošnem smo z uspehom tega meseca in obenem polletja, ki smo ga z decembrom zaključili, lahko zadovoljni. — Naš prvi sestanek v decembru se je vršil v Celju dne 2. XII. kot medklubski sestanek z Rotary klubom Ljubljana, na katerem so sodelovali tudi ostali hrvatski in slovenski sosednji Rotary klubi: Zagreb, Varaždin in Kranj. Navzoč je bil tudi brat guverner ing. Radovan Alaupović in več celjskih odličnikov, med njimi župan dr. Voršič in srezki načelnik dr. Zobec. Domačinski klub, R. C. Ljubljana, je to prireditev vzorno pripravil, tako da je

potekla v najboljšem razpoloženju in s programom, ki je najbolje ustrezal namenu tega rotarskega zbora: poglobitvi prijateljskih odnosajev med Hrvatsko in Slovenijo ter propagandi za ustanovitev Rotary kluba v Celju. Poleg pristrčnega pozdravnega govora predsednika domačinskega kluba, brata Ljubića, ter jedrnatega govora brata guvernerja smo slišali še odlično rotarsko-idejno razpravo brata pastguvernerja dr. Krejčija ter zanimivo predavanje brata Josipa Horvatha, predsednika Rotary kluba Zagreb, o zgodovini kulturnega in političnega sožitja Hrvatov in Slovencev. — Na začetku našega drugega decemberskega sestanka smo počastili spomin nenadno umrlega brata dra. Branka Šenoe. Potem je poročal brat Kac o poteku medklubskega sestanka v Celju, nato pa smo slišali zanimivo življensko zgodbo našega brata Steva Krajnovića. — Tudi za uvodno točko zadnjega sestanka je dal povod žalosten dogodek: pretreseni in užaloščeni smo komemorirali tragično smrt našega največjega in najgorečnejšega jugoslovanskega rotarskega ideologa, brata Eda Markovića, ustanovitelja našega kluba in prvega guvernerja jugoslovanskega rotarskega distrikta. — Nato je opozoril brat predsednik, da je to naš zadnji sestanek pred božičem odn. pred novim letom, ter nato izrekel na naslov vseh klubovih članov pa tudi vseh ostalih jugoslovanskih rotarjev in drugih naših rotarskih prijateljev širom sveta najpristrčnejša voščila za božič in novo leto. — Končno je poročal brat pastprezident Sabothy o naši letošnji božični akciji. Za letošnji božič je pripravil klub na 8 šolah vzdolž naše severne meje božičnice, založene z več sto garniturami toplih zimskih oblačil in solidnih čevljev, kar je vse bilo nabavljeno iz sredstev »Krajnovićevega dečjega fonda« (K. d. f.) v skupni vrednosti din 70.000. Ta svota predstavlja uspeh letošnje zbirke K. d. f. v znesku 38.000 din, ki jo je naš brat Hutter dopolnil na 50.000 din, ter iz ostanka lanske zbirke K. d. f. v višini 20.000 din. Na koncu je izrazil brat Sabothy najiskrenejšo zahvalo predvsem bratu Krajnoviću (iniciatorju za ustanovitev K. d. f. in obenem njegovemu najuspešnejšemu nabiralcu), bratu Hutterju za velikodušni prispevek, nadalje vsem ostalim bratom, ki so pri tej akciji požrtvovalno sodelovali. — Tudi ako ne bi mogli prištevati k našim uspehom prvega polletja tega poslovnega leta ničesar drugega kot to božično akcijo, bi si lahko dejali: do-

segli smo lep cilj; skušali smo po naših močeh olajšati bedo tam, kjer je največja in kjer bi morali odgovorni činitelji nujno priskrbeti, da bi bilo zadovoljstvo naroda popolno.

NIŠ. — Glavni rad kluba u toku ovoga meseca bio je posvećen rešavanju pitanja unutarnje ekstenzije kluba, te je na kraju meseca krunisan i uspehom. Pomenuto pitanje je za naš klub veoma teško rešivo, ma da bi Niš mogao imati jedan kud i kamo jači Rotary klub — sa većim brojem članova. — Izvršene su potrebne pripreme za proslavu godišnjice osnivanja Rotarstva u vidu »Rotarske nedelje«. — Br. B. Milošević podneo svoj referat »O Finskoj i o Rotarstvu u Finskoj«. — Klub je preduzeo akciju za pomoć nastradalima od zemljotresa u Turskoj — ova akcija treba da se sprovede početkom meseca januara 1940 god. — Četvero nezbrinute dece klub je potpuno obezbedio svima potrebama za život, a jednom od njih, odličnom učeniku VIII razr. gimnazije posvećena je posebna pažnja kako bi mogao da nastavi i završi svoje studije. — Za nastupajuće praznike razaslate su čestitke ostalim bratskim klubovima.

NOVI SAD. — U mesecu decembru održao je naš Klub četiri sastanka. Prosek postignute frekvencije izneo je 62.36%. U torbu za nevoljne skupljeno je din. 650.— Na prvom sastanku od 8 decembra, posle uvodne reči i saopštenja predsednika kluba br. dra. Miloša Petrovića i izveštaja tajnika, br. ing. Milan Manojlović, pastpredsednik, održao je treće predavanje iz svog ciklusa predavanja sa puta u Sjedinjene države Amerike, i to o Rokfeler centru, ilustrujući svoje vanredno interesantno predavanje fotografijama i brošurama. Na drugom sastanku br. dr. Mirko Balabušić održao je referat o problemu kontrole cena u vezi najnovijeg zakonskog projekta o kontroli cena. U diskusiji koja se razvila uzeli su učešća br. Živ. Bogdanović i Vojin Brkić, koji su se u celosti složili sa referatom sa zaključkom da bi usvajanje postojećeg nacarta uredbe bilo štetno po opšte interese, te bi taj nacrt trebalo u celosti odbaciti.

Treći sastanak od 22 decembra bio je najsvečaniji sastanak našeg Kluba u ovoj rot. godini, jer je istome u zvaničnoj poseti prisustvovao guverner 77 Distrikta R. I. ing. Radovan Alaupović. — Brat predsednik u svojoj uvodnoj reči, posle misli o značaju rotarstva,

uputio je srdačan pozdrav i dobrodošlicu br. guverneru, našto je on svojim iscrpnim i snažnim govorom, punim rotarskih misli, uzvratio pozdrav našem Klubu i u znak pažnje poklonio mu svoju guvernersku fotografiju. — Br. Vojin Brkić održao je zatim vrlo uspelo predavanje o učešću novosadskih rotara u karitativnoj, socijalnoj i kulturnoj akciji u našem gradu. Lep rad brata Vojina bio je toplo pozdravljen.

Na četvrtom sastanku, pod pretsedništvom br. Dušana Zečevića, potsredsednika, br. tajnik, posle svog redovnog tajničkog izveštaja, podneo je izveštaj o našoj ovogodišnjoj karitativnoj akciji. — Br. dr. Branko Magarajević održao je zatim predavanje o svom putu po banovini Hrvatskoj. Ovo predavanje, puno interesantnih zapažanja i misli, pobudilo je opšte interesovanje.

OSIJEK — U mjesecu decembru imali smo svega 4 sastanka. Ovaj mjesec bio je većinom posvećen karitativnom radu, te je naš klub za socijalnu skrb u samom mjesecu decembru izdao Din. 14.000.—

20 decembra imali smo malu božićnu svečanost u Domu Narodnog Zdravlja, kojom prilikom je podijeljeno 120 kg slanine, po 2 vreće pasulja i brašna, šećera, sapuna i drugo.

Od predavanja valja spomenuti predavanje bta dra Uzelca »Dr. Robert Koch« koje je bt Proko održao prigodom prikazivanja istoimenog filma.

Iz našeg klupskog života spomenuti nam je, da se je kćerka našega brata Jože Galovca 27. o. mj. udala, te je taj radostan događaj u klubu proslavljen velikom veselicom.

PANČEVO. — U mesecu decembru održana su četiri sastanka. Na prvom sastanku primljen je novi član ing. Dragoljub Maksimović, industrijalac iz Pančeva, te je tom prilikom brat dr. Mihajlović održao odlično predavanje »Rotarski ciljevi«. — Na drugom sastanku referisana je samo obimna domaća pošta. — Treći sastanak održan je kao komemorativan povodom smrti pastguvernera Ede Markovića, o kome je govorio pretsednik brat Tomić kao o neumornom rotarskom radniku. — Na četvrtom sastanku brat ing. Nikola Vlaisavljević održao je veoma zanimivo predavanje: »Melioracioni radovi u pančevačkom ritu«, u kome je u glavnom izneo istorijat zadamljavanja i drugih melioracionih radova u pančevačkom ritu. Ovaj posao obavilo je sa potpunim uspehom francusko društvo »Batignol« za ukupnu cenu od oko

270,000.000 din. Isušivanjem rita dobijeno je oko 65.000 katastralnih jutara prvoklasne oraće zemlje, od koje privatnici imaju samo 15.000 jutara, te se je tako taj posao državi odmah isplatio. Pored dobijanja velikog kompleksa plodne zemlje, država se koristila i time, što joj je nasip omogućio da podigne željezničku prugu i put kroz sami rit, bez čega bi trase za isto morale ići drugim pravcem uz daleko veće troškove. Ovo svoje predavanje brat Vlaisavljević nastaviće nizom predavanja o melioracionim radovima, uopšte u državi.

PETROVGRAD. — Čovečanstvo i pojedinac nisu obezbedjeni od nedaća i patnji, — ima sila elementarnih i ljudskih, koje ruše, obaraju i ubijaju. Ali ima i sila koje se bore protiv destruktivnih sila. Ima jedna sila, koja stvara, uzdiže, obnavlja, povraća u život, goni bolest, uklanja bedu, smanjuje zlo, ublažava patnje, spasava, seje vrlinu i doprinosi opštoj sreći i napretku. Ta sila je Crveni krst. Sa ovim rečima je naš brat dr. Kristić Dimitrije, inače pretsednik ovdašnjeg Crvenog Krsta, završio svoje iscrpno predavanje o postanku delatnosti i stremljenjima Crvenoga krsta.

Brat Miloš Stanojević nam je na dva uzastopna sastanka govorio o bratskoj Bugarskoj, i to na prvom nam je izneo pod naslovom »Mi i Bugari kroz vekove« poreklo Bugara i njihovo doseljavanje na Balkan krajem V. veka za vreme vladavine Vizantijskih imperatora Zenona, i u prvoj polovini VI. veka za vreme Justina I. i Justinijana I., pa dalje za vreme Tiberija i Mavrikija krajem VI. veka sve do Konstantina II. i Konstantina Pogonata u VII. veku. Brat Miloš je ovo svoje prvo predavanje završio ovim rečima: Tako, krajem X. veka završava se prvi period Bugarske istorije njenom propašću i padom pod Grčku vlast.

U drugom svom predavanju brat Miloš nam je govorio o bratskoj Bugarskoj od V. veka pa je opisavši u detalje sve naše razmirice završio svoje predavanje propraćeno projekcijama, rekavši:

Zasićeni bezobzirnim intrigama Bugari i Srbi uvideše da im nema sreće u uzajamnom ubijanju, već samo u večnom prijateljstvu. Sve što je do sada u našoj uzajamnoj istoriji bilo, ima samo jednu argumentaciju: intrige su ubijale telesa naših i bugarskih ljudi, ali nemo-gahu ubiti u nama dušu koja je slovenska i samo slovenska.

Na protiv iz svega izlazi da smo bili i ostali jedan narod, i da nam je najbolje bilo kad smo zajedno bili na jednoj strani protivu jednog ili mnogih svojih zajedničkih neprijatelja.

A kako je dosada bilo sreće samo u zajednici, tako će i u buduću biti. Jer, što istorija kaže, to je nepobitno, a u isto vreme i najveća nauka kako za život pojedinih ljudi, tako i za čitave narode na svetu.

SKOPLJE. — Tokom meseca decembra t. g. održano je pet redovnih sastanaka, sa prosečnom frekvencijom od 65.85%. Osim toga održana je 22 XII sednica Uprave kluba, na kojoj je odlučeno da se plenumu kluba predloži davanje zimske pomoći đačkim trpezama pri osnovnim školama u iznosu od jedne hiljade dinara. Zatim je na istoj sednici odlučeno da se svaki osmi redovni sastanak kluba održava bez uobičajene večere, a da svi članovi iznos koji bi platili za večeru, daju za nevoljne. To je učinjeno radi toga da bi se u ovim izuzetno teškim prilikama mogla nevoljnima pružiti veća pomoć. Oba ova predloga klub je primio sa odobravanjem. — Tokom meseca su održana dva predavanja. Brat Jelačić je 1. XII. zanimljivo i znalački govorio o Finskoj, a 22. XII. brat Vukičević je ubedljivo govorio o potrebi da seoski učitelji što više rade na propagiranju racionalne poljoprivrede. Oba su predavanja saslušana s velikim interesovanjem i izazvala su živu i zanimljivu diskusiju. Ostali sastanci bili su posvećeni radu kluba.

SLAVONSKI BROD. — U mjesecu prosincu naš Klub bilježi svega četiri sastanka, od kojih se svojom važnošću ističe sastanak od 18 o. m., održan izuzetno u ponedjeljak zbog dolaska uvaženog i milog gosta brata guvernera ing. Alaupovića Radovana, koji je, obilazeći domaće klubove, toga dana zvanično posjetio i naš klub. Brat guverner stigao je vozom iz Zagreba u 16.35 časova, dočekan na stanici od članova uprave našeg kluba. Poslije kraćeg odmora brat guverner je prije večere održao sjednicu Upravnog odbora, na kojoj mu je brat pretsjednik referisao o unutrašnjem stanju kluba. Po primljenom referatu brat guverner dao je potrebna uputstva i svoje prijedloge za dalji rad kluba. Poslije večere br. pretsjednik otvara 232 sastanak, pozdravlja brata guvernera i predaje mu emblem našeg kluba »Svetionik« za spomen na njegovu današnju posjetu našem klubu. Brat

guverner, uzimajući riječ, u prvom redu tužnim srcem govori o nesretnom slučaju koji se je dogodio baš danas prvom guverneru rotarstva u našoj zemlji, bratu Edi Markoviću. U lijepim, ali tim tužnijim riječima iznaša brat guverner vrline i zasluge, a i skromnost pokojnog brata, poziva svu braću da ustanu i jednom minutom šutnje upute zadnju poštu tom velikom rotaru. Braća ustaju i nakon provedene jedne minute kliču: Slava bratu Edi Markoviću. Nakon toga brat guverner drži svoj zvanični govor i predaje pretsjedniku svoju sliku, koja uz burni pljesak braće ide iz ruke u ruku. Povodom današnje zvanične posjete brata guvernera, tajnik je sastavio kratak referat, koji obuhvaća rad kluba od dana konstituisanja uprave do danas, iz kojeg je vidljivo, da naš klub u ovom prvom polugodištu svog rada iskazuje prosječni postotak frekvencije od 90.60%. — U ovom mjesecu, pokraj održanih referata, povedene su i opširne diskusije o Međunarodnoj situaciji i o Finskoj. — U toku mjeseca posjetila su pojedina braća neke domaće klubove, među kojima i Zagrebački. — Ove godine podijeljena pomoć za Božićne blagdane ubogoj djeci uslijedila je izravno od pojedinih članova. I ako je naš klub svakom bratskom klubu u zemlji pojedince čestitao Božićne praznike i Sretnu Novu godinu 1940-tu, to ovime ponavljamo sa vrućom željom, da naša zajednička nastojanja cjelokupnog rotarstva budu okrunjena uspjehom i da se postigne željeni mir u svijetu.

SOMBOR. — 5 XII brat Kristoforović je opet posetio R. K. Beograd i referisao nam o radu na dotičnom sastanku, i to tako verno da smo imali potpunu iluziju kao da smo i sami prisustvovali istom. Pošto ranije predavanje br. Popovića »O srednjim školama« još nismo podvrgli analizi, br. pretsjednik otvara debatu, koja je trajala celo veče, jer se ispostavilo da je skoro svaki brat zainteresovan za taj problem. Jedan deo profesora nema potrebnu pedagošku spremu, materijal u školi je pretrpan, a često puta pisan u nepristupačnoj formi za učenike; škola je pretrpana, jer svako želi da mu dete dobije izvesne kvalifikacije po zakonu o činovnicima; nema dovoljan broj ozbiljnih stručnih škola, iako oskudevamo u ozbiljno spremnim tehničarima i stručnjacima, i konačno, kao što je naš mili gost Brkić konstatovao, svaki stremi da kroz gimnaziju uđe u državnu službu i osigura

sebi penziju. To se zlo daje ukloniti samo osiguranjem penzije pojedinih slojeva naroda putem uvadjanja obaveznog osiguranja penzije za sve staleže. — 12 XII brat Andjal se vratio iz Austrije i ispričao nam vrlo interesantne stvari o zaraćenoj državi, o železnicama koje su noću skoro u mraku, o načinu snabdevanja raznim ceduljicama i o tamošnjem raspoloženeju naroda. Brat Vujić pak govorio nam je o privrednim prilikama u Mađarskoj, o dirigovanom snabdevanju uvoznih artikala i o nestašisi izvesne robe. Pa opet stara pesma, svagde je dobro, ali je kod kuće najbolje!

21 XII velika radost u klubu, jer je danas zvanična poseta br. guvernera. Brat predsednik dr. Grgurov pozdravio je toplim rečima br. guvernera, izložio je uglavnom stremljenja kluba po rotarskim ciljevima i na kraju zamolio je brata guvernera da u naš distrikt, pored međunarodnog služenja, zavede i služenje među našim narodom, da bi se naš narod što više ujedinio na dobrobit Kralja i otadžbine. Brat guverner je divnim rečima izložio dužnost služenja rotara, naročito u današnjim teškim vremenima, a sa naročitim zadovoljstvom prima sugestije br. predsednika, jer zaista smatra da treba svom silom poraditi na tome da se i najmanje nesuglasice i nesporazumi u našoj troimenoj porodici što pre uklone. Brat predsednik je po tome predao br. guverneru poklon kluba, divnu sliku ovd. umetnika Milana Konjovića, dok je br. guverner predao klubu svoju sliku. Zatim je br. Kristoforović referisao o pojedinim fazama služenja naših članova u svojim zvanjima i raznim profesionalnim ustanovama; br. Pavlović o našem služenju omladini, a br. Altmann o služenju kluba po III cilju, dok je konačno br. ing. Balog dao brzu fotografiju u proseku o radu u klubu i o radu pojedinih članova, što je izazvalo buru smeha. Celo veče ostavilo je dubok utisak na prisutne i na kraju je br. guverner još zamoljen da pomalo ispriča o svojim uspomnama i utiscima sa svoga putovanja po Americi, što su sva braća s velikim interesovanjem saslušala.

27 XII brat Miler referisao je o razvoju naše privrede po svima fazama, a to je bilo vrlo zanimljivo obzirom na razvijanje prilika usled rata na zapadu i ratne psihoze uopće. Pošto su braća istog dana imali već jedan sastanak radi gajenja prijateljstva, i to kod br. Gernerera gde je u odličnom raspoloženju čestitan br. Jovanu imendan od je-

danaest i po do 2 i po časa, to je br. predsednik dozvolio da braća već u 10 časova mogu završiti rad u klubu, ostavljajući svakom bratu slobodu, da li će ići kući ili na post-miting.

SPLIT. — Spremao se međugradski sastanak sa Šibenikom i Dubrovnikom, koji se nije mogao održati zbog vremenskih nepogoda i drugih smetnji, a koje nije bilo moguće ukloniti.

Komemorirali smo br. dra. Branka Šenou, R. K. Zagreb i Edu Markovića, pastguvernera i člana R. K. Beograd.

U vezi sa Rusko-finskim ratom klub je dao izraza svojim simpatijama za finski narod, koji je u rotarskom svijetu uvažen sa svojih građanskih vrlina i junaštva u odbrani slobode.

Br. Šoljan održao je predavanje »O postanku boksita«.

Klub je revno pratio rad u drugim klubovima i pretresao događaje u vezi s ratom.

Na karitativnom polju klub je podupro svojim doprinosom akciju za Božićnicu, priređenu šegrtima

Odbor za primanje predložio je nekoliko novih članova za prijem u klub.

U odbor za »propagandu distriktne konferencije« izabran je br. Šperac.

STARA KANJIŽA. — U toku meseca decembra održali smo četiri sastanka sa prosečnom frekvencijom od 64.15%, što znači malo poboljšanje prema ranijoj frekvenciji. Sastanci su posvećeni uglavnom gajenju drugarstva. Brat Šefer Ernest je održao predavanje o novim poreskim izmenama, što je, obzirom na aktuelnost, pobudila veliko interesovanje među članovima. Na 500-om sastanku R. K. Subotica naš je klub bio zastupljen sa lepim brojem članova. Umesto uobičajene čestitke o božićnim praznicima, kao otkup iste, darovali smo za inventarne potrebe doma staraca u St. Kanjiži 1.000.— dinara.

STARI BEČEJ. — Tokom meseca novembra klub je održao 5 sastanaka sa postignutom prosečnom frekvencijom od 83%. — Br. Balint je podneo zanimljiv referat iz trgovačkog života, iznašajući da se u svakom slučaju pri sklapanju posla može osetiti ko je rotar a ko ne. Jer sa rotarom sklopljen posao uvek daje zadovoljavajuću fazu iz koje se oseća rotarski duh. Br. Gospodjinajčki održao je zanimljivo predavanje o linijama »Maginot i Sigfrid«. U svome predavanju prikazao je veliki značaj ovih betonskih podzemnih tvrđava, koje igraju sudbonosnu ulogu kod

zaraćenih sila na zapadnom frontu. — Na trećem sastanku pala je odluka, da se za vreme gostovanja Narodnog Pozorišta Dunavske Banovine, naši sastanci održavaju sredom u mesto četvrtkom, pošto sredom nema pozorišnih predstava. — Br. Šuput je održao predavanje »Vazdušni rat u Nemačko-Poljskom sukobu«. Predavač je izneo objektivno stvarno stanje obe zaraćene države iz kojeg se jasno moglo ustanoviti kako veliku spremnost nemačke vojne avijacije, tako isto i nemarnost poljskog generaliteta, što je i dovelo Poljsku u današnji položaj. Ovo predavanje je sa najvećom pažnjom bilo saslušano od strane prisutnih. Klub je u toku meseca votirao svotu u iznosu od Din. 200.— za Rusku bolnicu u Pančevu. — Istodobno je pružio pomoć jednoj siromašnoj učeniци ovdašnje gimnazije za vreme ove školske sezone po Din. 100.— mesečno. — U sirotinjsku torbicu palo je Din. 738.—.

U toku meseca decembra naš prvi sastanak bio je posvećen međugradskom sastanku između R. K. Bačka Topola i R. K. Stari Bečej. Ovaj sastanak bio je iskreni dokaz bratstva koje rotari međusobno gaje, jer je od strane oba kluba bio dobro posećen, čime je pružio izvesnu svečanost. — Na sastanku su braća i sestre iz B. Topole došli autokarom. Pri ulazu u klupske prostorije naša braća su goste srdačno dočekali i povelu ih u trpezariju klupskih prostorija. — U ime našeg kluba goste je pozdravio sa dobrodošlicom naš predsednik dr. Djurica Debeljački, dok je otpozdravni govor od strane bratskog R. K. održao br. Beniš. — Na istom sastanku veliko iznenađenje je pružilo prisutnima predavanje gdje. Marinković dr. Lengold Katarine, advokata iz Novog Sada, sa temom »Pravo glasa i za žene«. U svome predavanju je sa puno razumevanja uz dobro poznavanje ženskog pola prikazala ovaj savremeni pokret. Ovo predavanje je imalo velik uspeh, koji je bio burnim aplauzom nagrađen od strane prisutnih. — Odlukom sviju članova našeg kluba upućen je dopis Odboru za Socijalnu Pomoć u Starom Bečeu, u kome su članovi kluba ponudili 5% svoga prireza u korist zimске pomoći ovdašnjoj sirotinji. — Klub je u toku meseca poklonio siromašnoj školskoj deci 20 ženskih i 20 muških kaputa u iznosu Din 5.400.—. Za sirotinju skupljeno je Din 630.50. — Ukupna frekvencija kluba postignuta je u toku meseca 87.50%.

SUBOTICA. — Održali smo 4 sastanka sa prosječnom frekvencijom od 68.72%. Sastanci su bili poglavito posvećeni proslavi našega 500. sastanka, a ujedno i desetgodišnjice od osnutka našega kluba. Uzeli smo velikom radošću do znanja, da će i brat guverner, odazivajući se pripravno našem pozivu, prisustvovati ovom našem rotarskom slavlju. Obzirom na teške prilike proslavili smo značajan datum 20 decembra skromno u prisutnosti bratskih kumovskih klubova Bačka Topola i Stara Kanjiža, dragog nam brata guvernera, te jugoslavenskog Paula Harrisa br. dr. Voje Kujundžića.

Sastanak je protekao dostojno i riječi brata guvernera ostaće nam nezaboravne. Brat dr. Palović, jedan od osnivača našega kluba, iznio je historijat osnivanja, istaknuvši, koliko je rad prvog rotarskog pionira u Jugoslaviji br. dra Kujundžića bio od značaja pri osnivanju našega kluba.

Klub se intenzivno bavio pitanjem unutrašnje ekstenzije, te je glasovanje dalo povoljnih rezultata tako, da će se naš klub uskoro povećati trojicom primljenih kandidata.

U znak obilježjenja našega 500 sastanka, a ujedno kao i otkup božićnih i novogodišnjih čestitaka, podijelio je klub humanim ustanovama, naročito onima, koje se staraju o djeci, iznos od Din 8.500.—.

SUŠAK. — Na sastanku od 6 decembra održana je komemoracija za preminulim bratom drom Br. Šenoom, članom R. K. Zagreb. Na sastanku od 20 decembra održana je pak komemoracija za tragično preminulim bratom Edom Markovićem, osnivačem našeg rotarstva. Tokom mjeseca održani su referati o zanimljivostima iz News Letters-a, ciriškog biltena, te japanskih klubova. Sastanak od 6 decembra, koji je padao baš na dan Sv. Nikole, održan je kao drugarski sastanak. Tokom mjeseca izgubili smo 2 člana, i to brata Viktora Cerića, koji je istupio iz privatno obiteljskih razloga, te brata dra Ivu Lipovščaka, koji je premješten u Karlovac. Brata dra Lipovščaka u vršenju funkcija pročelnika odbora za služenje u klubu zamjenjivaće brat Niko Rošić. Na sastanku od 20 decembra održao je brat ing. Rac vrlo opširno i zanimljivo predavanje pod naslovom: »Novi vodovod grada Sušaka u Martinšćici«. Našim propagandnim članom za distriktnu konferenciju imenovan je brat ing. Lujo Rac. Prema zaključku plenuma od 20 decembra započće se sa danom 1 januara

1940 našom uobičajenom mliječnom akcijom.

ŠIBENIK. — Mjesec decembar prošao je u našem klubu sa 4 redovna sastanka koji su relativno bili slabo posjećeni i to baš radi nastupljenih Božićnih blagdana.

Napustio nas je takodjer i brat Branko Murat, koji je premješten na istu dužnost pri Poreskoj Upravi u Splitu, pa budući je time ispunjena njegova davna želja, to ga je i naš rotarski klub sa zadovoljstvom i najboljim željama otpratio.

Na raznim sastancima raspravljena su razna pitanja, i tako u pogledu Uredbe o maksimiranju cijena, koja je dandanas veoma aktuelna i od osobitog značaja.

Tragična i nenadana smrt past. guvernera pk. brata dra Ede Markovića u Beogradu, osnivača R. Klubova u Jugoslaviji, duboko je potresla naš klub i svu braću, koji su veoma dobro poznavali i duboko cijenili svestrane sposobnosti i neograničene vrline te neustrašivu radinost pokojnikovu.

Naš Klub je brzojavno žalovao porodici pokojnika i R. K. Beograd, a brat pretsjednik je komemorisao lijepim riječima ovog vrijednog brata rotara.

Primljeno je bezbroj čestitaka za Božić i Novu Godinu iz raznih strana svijeta od braće rotara, te je naš klub ujedno i čestitao velikom broju rotara u našem distriktu i izvan njega, svim našim klubovima i velikom broju stranih.

VARAŽDIN. — U mjesecu novembru održana su četiri sastanka sa prosječnom frekvencijom 75%.

Iako svaki od tih sastanaka ima svoj izraziti značaj, ipak imaju neki zajednički štimung, uvjetovan važnim svjetskim događajima koji donose nove brige kako za budućnost pojedinaca, tako i za budućnost naše domovine i cijelog čovječanstva.

Na sastanku od 3 XI brat Damaška je duhovito prikazao našu posjetu i zajednički sastanak sa bratskim klubom u Mariboru.

Drugi sastanak bio je posvećen drugarstvu, pa kako je pao na dan sv. Martina koga slave vinogradari, pretsjednik brat Vanjek odražio je vrlo duhovitu kozeriju o preobrazbama vina i značaju dvaju sv. Martina. Nije izostalo ni tradicionalno »krštenje mošta«.

17 XI održao nam je brat prof. Filić predavanje o modernoj galeriji u Varaždinu koja je dan ranije otvorena, da-

bome najviše zaslugom samoga brata Filića pretsjednika Muzealnog društva i brata dr. Leitnera tajnika istog društva, a uz pripomoć prof. Krizmana koji je za kratko vrijeme animirao nekoliko umjetnika. Neki su od njih poklonili, a neki dali na trajnu posudbu svoje slike. Na kraju prikaza i predavanja iznesao je smjernice budućeg rada oko muzeja i uređenja parka oko starog grada.

Četvrti sastanak bio je posvećen služenju u zvanju pa je pastpretsjednik dr. Ljudevit Šolc održao vrlo lijepo i seriozno predavanje o služenju u zvanju. Prihvaćen je s aplauzom predlog da se zamoli brata guvernera da predavanje objavi u »Jugosl. Rotaru«.

Ovaj mjesec izgubili smo iz kluba vrijednog brata i bivšeg tajnika ing. Marijana Leskovara koji je napuštanjem položaja ravnatelja društva za električnu rasvjetu izgubio klasifikaciju.

Tokom mjeseca decembra održano je pet sastanaka sa prosječnom frekvencijom 77.14%.

Mjesec decembar bio je ispunjen, pored nekoliko radosnih, i žalosnim događajima. Izgubili smo zauvijek dragoga brata Heisziga, koji je koncem novembra radi bolesti izostao iz kluba, a već 7 decembra nagla smrt ga otrže iz naše sredine. Istinski dobar čovjek u punom smislu te riječi, iskren i srdačan brat i drug, ožaljen je od sve braće, koja ga korporativno otpratiše na vječni počinak. Isto tako ožalismo iskreno i brata Branka Šenou koji je često bio dragi gost u našem klubu i bio s nama vezan srdačnim prijateljskim vezama, da konačno ostanemo presenećeni tragičnom smrću oca našega rotarstva i stvaraoca našega kluba dragoga brata Ede Markovića. Preminuloj braći ostaće među nama trajna uspomena.

Radosnih događaja je manje, no nanižani uz one žalosne daju vjernu sliku dinamike rotarskog života. Prvi je međugradski sastanak održan u Celju 2 XII sa bratskim klubovima Ljubljana, Maribor i Kranj. Toj rotarskoj manifestaciji prisustvovala su naša dva brata. Drugi je imenovanje vršiocem dužnosti školskog nadzornika brata Nikole Bosanca, starog člana i jednog od osnivača našeg kluba.

Pored referata o predavanjima u drugim klubovima održana su i dva predavanja, i to brat Capanec »Razvitak zanatske zadruge« i brat Hršak: Skupoća.

Mjesto vijenca na odar pok. brata Heisziga sakupljeno je među braćom za »Prehranu« 300 dinara.

VRŠAC. — U toku meseca decembra održana su 4 redovna bratska sastanka sa prosečnom frekvencijom 73,94%.

Na sastanku od 5 decembra t. g. na predlog brata Dušana Kolarovića skupljen je između braće prilog od 100 dinara kao skromna pomoć kluba istarskim izbeglicama u Splitu.

Sastanak od 12 decembra t. g. protekao je u dogovoru o raspodeli ovogodišnje zimske pomoći, pa je odlučeno da se za sumu od 1000 dinara, izvesnom broju sirote dobre dece nabave najnužniji rekviziti. Režiserstvo zimske pomoći povereno je najspretnijem organizatoru bratu Samuilu Bergu.

Sastanak od 20 decembra t. g. posvećen je uspomeni brata Ede Markovića, pa je vredno zabeležiti poslednje reči iz komemorativnog govora brata predsednika dra Nikole Stefanovića: I neka vas, draga braćo Rotari, njegova sveta sena prati na teškom putu vašeg pregalackog rada, da bi vas njegov stvaralacki lik, ovenčan oreolom priznanja i zasluga, potsticao na istrajnost u plemenitim rotarskim delima.

Sastanak od 26 t. m. obeležen je veridbenim raspoloženjem, pa je brat predsednik koristio priliku da izrazi svoje srdačno čestitanje bratu tajniku ing. Milenku Vrviću, povodom njegove veridbe sa gđicom ing. Radojkom Jovanović, a tako isto da čestita veridbu sina Oskara sa gđicom Klarom Lenhard, vrednom ceremonijalu bratu Valentinu Langeru. Na završetku prijatnog bratskog sastanka, saopštio je brat predsednik da ćemo za kratko vreme biti lišeni korisne saradnje dvojice braće rotara: Dušana Drndarskog i dra Ante Gluščevića.

VUKOVAR. — Tokom meseca decembra održana su 4 sastanka.

Na sastanku od 4 XII raspravljalo se o internim pitanjima kluba.

Prigodom sastanka 11 XII utvrđen je detaljan program za službeni posjet brata guvernera, koji ima uslijediti prigodom idućeg sastanka. Dovršen je propisani postupak za primanje u članstvo kluba g. Nenada Jakovljevića, upravitelja tvornice Stolin d. d. u Vukovaru, te je zaključeno da se primanje novog člana obavi prigodom posjeta brata guvernera.

Dne 19 XII obavljena je službena posjeta brata guvernera. Ovom sastanku prisustvovali su i gosti, a održan je kao »ladies night«.

Na ovom sastanku obavljena je i

svečana inauguracija novog člana, brata Nenada Jakovljevića, koji popunjava klasifikaciju »tekstilna industrija«.

Sa sastankom 373 dne 29 XII zaključeno je polugodište rotarskog rada.

ZAGREB. — Decembar mesec bio je vrlo tužan za Rotary klub Zagreb. Od 3 sastanka dva su bila ispunjena komemorativnim govorima. Klub je izgubio smrću jednog aktivnog i jednog počasnog člana: rot. dra Branka Šenou i rot. Edu Markovića.

Komemoraciji dra Branka Šenoe na prvoj sjednici u mjesecu prisustvovao je i naš počasni član rotar Edo Marković, a četrnaest dana kasnije posvećen je redovni sastanak njegovoj uspomeni. Čudan i žalostan slučaj!

Cjelokupno članstvo kluba prisustvovalo je sahrani rotara dra Branka Šenoe, a rotara Edu Markovića ispratili su na vječni počinak u ime kluba rotar ing. Alaupović, guverner 77. distrikta, rot. dr. Frane Hanaman i dr. Jozo Poduje.

Inicijativom kluba osniva se »fond dra Branka Šenoe« za podupiranje siromašnih djaka Umjetničke Akademije, u koji fond uplaćuje klub za oba umrla člana po Dinara 500.— mjesto vijenca.

»Diskusija o skupoći« održana je na prvom sastanku, u kojoj su poglavito učestvovali rot. Edo Marković, ing. Milan Čalogović, Mavro Axelrad, Heinrich i Vasić.

Na drugom su sastanku izvijestili rotari Ostović i Heinrich o svojim utiscima u Engleskoj; rotar Axelrad u Budimpešti, a rotar Krešimir Brovet u Beču i Trstu.

Na dan 2 decembra održan je međuklupski sastanak u Celju, na kojemu je klub bio zastupan sa sedam članova pod vodstvom pretsjednika Josipa Horvatha.

Klub je zaključio da se na ime novčane pomoći isplati prigodom Božićnih praznika svota od Dinara 4.000.—.

ZEMUN. — Klub je održao 4 sastanka i to: 7, 14, 21 i 28 decembra sa prosečnom frekvencijom 75,92%.

Referate su održali braća dr. Andrejka o knjizi brata Teodora Mahina »Kina u plamenu« i Kon o sadašnjem stanju naše omladine.

Za zimsku pomoć votirao je klub 1600 dinara i to 4 zemunskim osnovnim školama i 2 zemunskim obdaništima. U spomen preminulog pastguvernera brata Ede Markovića klub je poklonio za zemunsko sirotište 400 dinara.

GDJE SE SASTAJU I GDJE ODSJEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI (utorak, 20 h)</p>	<p>LESKOVAC HOTEL PLUG tekuća voda u sobama (četvrtak, 20 h)</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE (petak 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p>	<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION (sreda, 20 h) topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani</p>
<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ (poned., 20 h) topla tekuća voda, centr. grejanje, vodeći hotel u Beogradu</p>	<p>MARIBOR KAZINO VEL. KAVARNA Café-Restaurant-Bar (ponedjeljak, 20 h)</p>
<p>BITOLJ GRAND HOTEL JEVTIĆ (sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p>	<p>NIŠ HOTEL »PARK« (sreda, 20 h) topla i hladna tekuća voda, najmoderniji komfor, garaža, centralno grejanje itd.</p>
<p>BRČKO HOTEL JUGOSLAVIJA (četvrtak, 19.30 h)</p>	<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM (petak, 20 h)</p>
<p>Čuprija - Jagodina - Paraćin KANTINA ŠEĆERANE (utorak, 20 h)</p>	<p>OSIJEK GRAND HOTEL (četvrtak, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL vodeći hotel u Dubrovniku (četvrtak, 20 h)</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT (sreda, 20 h)</p>
<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA (ponedjeljak, 20 h)</p>	<p>PETROVGRAD KANTINA FABRIKE ŠEĆERA (sreda, 20 h)</p>
<p>KRANJ HOTEL STARA POŠTA (utorak, 20 h)</p>	<p>SARAJEVO VODEĆI HOTEL HOTEL EVROPA (poned., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>

<p>SKOPLJE</p> <p>HOTEL BRISTOL</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>	<p>ŠIBENIK</p> <p>GRAND HOTEL KRKA</p> <p>(četvrtak, 20.30 h) tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>
<p>SLAVONSKI BROD</p> <p>HOTEL CENTRAL</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>VARAŽDIN</p> <p>GRAND HOTEL NOVAK</p> <p>pionir hotel svih staleža (petak, 20 h)</p>
<p>SOMBOR</p> <p>HOTEL »SLOBODA«</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>VELIKA KIKINDA</p> <p>(sreda, 20 h) U klupskim prostorijama Francuskog kluba u domu Kralja Petra Oslobođioca</p>
<p>SPLIT</p> <p>PARK HOTEL</p> <p>(sreda, 20.30 h) MATKOVIĆ</p>	<p>VINKOVCI</p> <p>HOTEL LERNER</p> <p>(utorak, 20 h)</p>
<p>STARA KANJIŽA</p> <p>HOTEL MOLVAI</p> <p>(ponedjeljak, 19.30 h)</p>	<p>VRŠAC</p> <p>HOTEL SRBIJA</p> <p>(utorak, 20 h)</p>
<p>STARI BEČEJ</p> <p>HOTEL IMPERIAL</p> <p>(četvrtak, 20 h) tekuća voda, centralno grejanje, garaža</p>	<p>VUKOVAR</p> <p>GRAND HOTEL</p> <p>(ponedjeljak, 20 h)</p>
<p>SUBOTICA</p> <p>RESTAURANT LLOYD</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>ZAGREB</p> <p>GRAND HOTEL ESPLANADE</p> <p>vodeći hotel u Zagrebu (ponedjeljak, 20 h)</p>
<p>SUŠAK</p> <p>PARK HOTEL</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>ZEMUN</p> <p>HOTEL CENTRAL</p> <p>(četvr., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>

OBAVIJEST

Rotary klub Split održaje svoje sastanke u Park Hotel Matković.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVJEŠTAJ ZA MJESEC DECEMBAR 1939 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem meseća	Broj održa- nih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisut- nih članova	Prosečni mesečni postotak	Sastanci sa 100% pri- sutnosti
1	Bačka Topola	16	4	16. —	13.75	85.93	0
2	Banja Luka	14	5	13.60	7.60	55.27	0
3	Beograd	52	4	52.50	29.25	55.67	0
4	Bitolj	15	4	15. —	8.50	56.66	0
5	Brčko	16	4	16. —	10.50	65.62	0
6	Ćuprija-Jagodina-Paraćin	16	2	16. —	10.50	65.62	0
7	Dubrovnik	19	4	19. —	13. —	68.42	0
8	Karlovac	25	3	24.33	21.66	89.15	0
9	Kranj	17	3	17. —	9.67	56.86	0
10	Leskovac	20	4	20. —	13.02	68.75	0
11	Ljubljana	38	4	38. —	27. —	71.04	0
12	Maribor	39	3	39. —	28. —	71.79	0
13	Niš	15	4	16.25	12. —	73.84	0
14	Novi Sad	36	4	36. —	24.25	64.34	0
15	Osijek	29	4	29. —	27.25	94.83	1
16	Pančevo	28	4	28. —	23.75	84.82	0
17	Petrovgrad	22	4	22. —	17.50	79.50	0
18	Sarajevo	28	3	28. —	20.33	72.61	0
19	Skoplje	24	5	24. —	15.80	65.83	0
20	Slavonski Brod	14	4	14. —	11.50	82.14	0
21	Sombor	17	4	17. —	14.25	83.82	0
22	Split	19	4	19. —	14. —	73.68	0
23	Stara Kanjiža	16	4	16.75	10.15	64.15	0
24	Stari Bečej	20	4	20. —	15. —	75. —	0
25	Subotica	32	4	32. —	22. —	68.75	0
26	Sušak	28	4	28.75	17.50	61.80	0
27	Šibenik	14	4	14.25	7.75	54.39	0
28	Varaždin	21	5	21. —	16.20	77.14	0
29	Velika Kikinda	17	4	17. —	12.25	72.05	0
30	Vinkovci	13	3	13. —	9.33	71.75	0
31	Vršac	22	4	22. —	16. —	72.72	0
32	Vukovar	18	4	17.50	13. —	74.25	0
33	Zagreb	50	3	50. —	33. —	66. —	0
34	Zemun	27	4	27. —	20.25	74.98	0
	Ukupno	797		798.93	566.11	2418.17	1
	Prosečno			23.50	16.65	71.12	

JADRANSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

BRZA PAROBRODARSKA SLUŽBA IZ SUŠAKA ZA DALMACIJU I OBRATNO.

TURISTIČKA PUTOVANJA IZ SUŠAKA ZA DALMACIJU, TRI PUTA SEDMIČNO, UZ UMJERENE PAUŠALNE CIJENE.

SVAKODNEVNO PAROBRODSKE PRUGE ZA SVA MJESTA NA DOMAĆOJ OBALI.

11 DNEVNA PAUŠALNA PUTOVANJA IZ SUŠAKA I TRSTA ZA DALMACIJU, ALBANIJU I GRČKU.

UPUTE I PROSPEKTE DAJU: **DIREKCIJA U SUŠAKU I SVE NJEZINE AGENCIJE, KAO I UREDI PUTNIKA I DRUŠTVA WAGONS-LITS-COOK.**

BRODARSKO AKCIONARSKO DRUŠTVO

»OCEANIA«

SUŠAK

Podržava sljedeće redovite pruge:

I. Jadran-Španija-Nord Afrika-Kanarsko otočje i povratak.

Polazak iz Sušaka, Šibenika, Splita i Dubrovnika 2, u: Barcelonu, Valenciju, Oran, Casablancu, Teneriffe i Las Palmas, tičući po potrebi i druge luke u pravcu pruge.

II. Jadran—Marseille—Španija—Maroko i povratak.

Polazak iz Sušaka, Šibenika, Splita i Dubrovnika 2, u: Marseille, Barcelonu, Valenciju, Alicante, Oran i Casablancu, tičući po potrebi i druge luke u pravcu pruge.

III. Jadran—Malta—Nord Afrika—Valencija i povratak.

Polazak iz Sušaka, Šibenika, Splita i Dubrovnika 2, u: Maltu, Tunis, Alger i Valenciju, tičući po potrebi i druge luke u pravcu pruge.

IV. Jadran—Nord Evropa i povratak.

Polazak iz Sušaka, Šibenika, Splita i Dubrovnika 2, u: London, Anvers, Amsterdam i Rotterdam, tičući po potrebi i druge luke u pravcu pruge.

Za sve informacije obratiti se na:

UPRAVU DRUŠTVA U SUŠAKU, TELEFON BROJ 131 i 323.